

I. osnovna šola Celje
Vrunčeva ulica 13
3000 Celje

KNJIGA ALI DIGITALNA NAPRAVA – PRETEKLOST IN SEDANJOST RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici:
Mia Ramskugler
Zala Valek

Mentorica:
Janja Ribič, mag. prof. slov. in angl.

Področje:
slovenski jezik in književnost

Celje, marec 2023

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sva ugotavljali, ali so med najstniki in odraslimi pogostejše v rabi papirnate knjige ali e-knjige. Splošno prepričanje je, da je najstnikom ljubše prebiranje knjig na elektronskih napravah, pri odraslih ostaja priljubljena uporaba papirnatih knjig. Zanimalo naju je, kakšna je razširjenost uporabe obeh vrst knjig med različnimi starostnimi skupinami ter kakšne so prednosti in slabosti obeh vrst. V teoretičnem delu sva navedli definicijo e-knjige in našli prednosti ter slabosti e-knjig v primerjavi s papirnatimi. Pisali sva tudi o razširjenosti e-knjig v Sloveniji, o spletnih straneh, ki omogočajo izposajo ali nakup e-knjig, prikazali sva postopek izposoje e-knjige na spletni strani Biblos in predstavili novi spletni portal sBiblos, namenjen osnovnošolcem in srednješolcem. V empiričnem delu raziskovalne naloge sva s pomočjo dveh anketnih vprašalnikov in intervjuja ugotavljali, katera vrsta knjig je bolj v uporabi med različnimi starostnimi skupinami in ali je klasična knjiga samo še preteklost, e-knjiga pa sedanjost. Zanimalo naju je tudi, ali povečana uporaba elektronskih naprav vpliva na povečano uporabo e-knjig. Z analizo anketnih vprašalnikov in analizo intervjuja sva potrdili oziroma ovrgli hipoteze, ki sva jih postavili na začetku raziskovanja.

Ključne besede: knjiga, e-knjiga, Biblos, sBiblos

ABSTRACT

In the research project, we determined whether paper books or e-books are more commonly used among teenagers and adults. It is a general belief that teenagers prefer reading books on electronic devices, while adults prefer paper books. We were interested in the prevalence of both types of books among different age groups and the advantages and disadvantages of them. In the theoretical part, we defined the term e-book and listed the advantages and disadvantages of e-books compared to paper books. We also wrote about the prevalence of e-books in Slovenia and websites that allow borrowing or buying e-books. We prepared a guide how to borrow an e-book on the Biblos website and presented the new online portal sBiblos for primary and secondary school students. In the empirical part, we used two questionnaires and an interview to determine which type of books is used more often among different age groups and whether paper books are just a thing of the past and e-books are the present. We wanted to find out whether the increased use of electronic devices affects the increased use of e-books. Through the analysis of both questionnaires and the interview, we confirmed or refuted the hypotheses that we set at the beginning of our research.

Keywords: book, e-book, Biblos, sBiblos

Kazalo vsebine

1	Uvod	1
1.1	Opis raziskovalnega problema in namen	1
1.2	Hipoteze	1
1.3	Metode raziskovalnega dela	1
1.3.1	Metoda dela z viri in literaturo	2
1.3.2	Metoda anketiranja in metoda analize	2
1.3.3	Metoda intervjuja	2
2	Teoretični del	3
2.1	E-knjige	3
2.1.1	Prednosti e-knjig pred papirnatimi knjigami	3
2.1.2	Prednosti papirnatih knjig pred e-knjigami	4
2.2	Spletne strani, ki omogočajo nakup ali izposajo e-knjig	4
2.3	Postopek nakupa oziroma izposoje e-knjige na spletni strani Biblos	5
2.4	Portal sBiblos	9
3	Empirični del	10
3.1	Analiza anketnega vprašalnika za učence	10
3.1.1	Struktura odgovorov na 1. anketno vprašanje	10
3.1.2	Struktura odgovorov na 2. anketno vprašanje	11
3.1.3	Struktura odgovorov na 3. anketno vprašanje	11
3.1.4	Struktura odgovorov na 4. anketno vprašanje	12
3.1.5	Struktura odgovorov na 5. anketno vprašanje	13
3.1.6	Struktura odgovorov na 6. anketno vprašanje	13
3.1.7	Struktura odgovorov na 7. anketno vprašanje	15
3.1.8	Struktura odgovorov na 8. anketno vprašanje	16
3.1.9	Struktura odgovorov na 9. anketno vprašanje	18
3.1.10	Struktura odgovorov na 10. anketno vprašanje	20
3.2	Analiza anketnega vprašalnika za učitelje	22
3.2.1	Struktura odgovorov na 1. anketno vprašanje	22
3.2.2	Struktura odgovorov na 2. anketno vprašanje	22
3.2.3	Struktura odgovorov na 3. anketno vprašanje	23
3.2.4	Struktura odgovorov na 4. anketno vprašanje	24
3.2.5	Struktura odgovorov na 5. anketno vprašanje	25
3.2.6	Struktura odgovorov na 6. anketno vprašanje	25

3.2.7	Struktura odgovorov na 7. anketno vprašanje	26
3.2.8	Struktura odgovorov na 8. anketno vprašanje	26
3.2.9	Struktura odgovorov na 9. anketno vprašanje	28
3.2.10	Struktura odgovorov na 10. anketno vprašanje	29
3.3	Intervju s šolsko knjižničarko	30
3.4	Analiza intervjuja	31
4	Sklepne ugotovitve	33
5	Zaključek	34
6	Viri in literatura	35
7	Priloge	36
7.1	Anketni vprašalnik za učence	36
7.2	Anketni vprašalnik za učitelje	38

Kazalo grafov

Graf 1:	Spol anketiranih učencev	10
Graf 2:	Razred anketiranih učencev	11
Graf 3:	Ali rad/-a bereš?	11
Graf 4:	Pogostost branja knjig in e-knjig	12
Graf 5:	Katere knjige raje bereš?	13
Graf 6:	Zakaj raje bereš knjige s platnicami?	14
Graf 7:	Zakaj raje bereš elektronske knjige?	15
Graf 8:	Uporaba knjig med osebami, ki so mlajše od 40 let (po mnenju učencev)	16
Graf 9:	Uporaba knjig med osebami, starimi 40 let in več (po mnenju učiteljev)	18
Graf 10:	Vpliv uporabe elektronskih naprav na uporabo e-knjig (po mnenju učencev)	20
Graf 11:	Spol anketiranih učiteljev	22
Graf 12:	Starost anketiranih učiteljev	22
Graf 13:	Ali radi berete?	23
Graf 14:	Pogostost branja knjig in e-knjig	24
Graf 15:	Katere knjige raje berete?	25
Graf 16:	Zakaj raje berete knjige s platnicami?	25
Graf 17:	Uporaba knjig med osebami, ki so mlajše od 40 let (po mnenju učiteljev)	26
Graf 18:	Uporaba knjig med osebami, starimi 40 let in več (po mnenju učiteljev)	28
Graf 19:	Vpliv uporabe elektronskih naprav na uporabo e-knjig (po mnenju učiteljev)	29

Kazalo tabel

Tabela 1:	Spol anketiranih učencev	10
Tabela 2:	Razred anketiranih učencev	11
Tabela 3:	Ali rad/-a bereš?	11
Tabela 4:	Pogostost branja knjig in e-knjig	12
Tabela 5:	Katere knjige raje bereš?	13
Tabela 6:	Zakaj raje bereš knjige s platnicami?	14

Tabela 7: Pojasnilo k odgovoru »Drugo« pri 6. anketnem vprašanju	14
Tabela 8: Zakaj raje bereš elektronske knjige?	15
Tabela 9: Pojasnilo k odgovoru »Drugo« pri 7. anketnem vprašanju	15
Tabela 10: Uporaba knjig med osebami, ki so mlajše od 40 let (po mnenju učencev)	16
Tabela 11: Pojasnilo k odgovoru »Knjige s platnicami« pri 8. anketnem vprašanju	16
Tabela 12: Pojasnilo k odgovoru »Elektronske knjige« pri 8. anketnem vprašanju	17
Tabela 13: Uporaba knjig med osebami, starimi 40 let in več (po mnenju učiteljev)	18
Tabela 14: Pojasnilo k odgovoru »Knjige s platnicami« pri 9. anketnem vprašanju	18
Tabela 15: Pojasnilo k odgovoru »Elektronske knjige« pri 9. anketnem vprašanju	19
Tabela 16: Vpliv uporabe elektronskih naprav na uporabo e-knjig (po mnenju učencev).....	20
Tabela 17: Pojasnilo k odgovoru »Da« pri 10. anketnem vprašanju	20
Tabela 18: Pojasnilo k odgovoru »Ne« pri 10. anketnem vprašanju	21
Tabela 19: Spol anketiranih učiteljev	22
Tabela 20: Starost anketiranih učiteljev	23
Tabela 21: Ali radi berete?	23
Tabela 22: Pogostost branja knjig in e-knjig	24
Tabela 23: Katere knjige raje berete?	25
Tabela 24: Zakaj raje berete knjige s platnicami?.....	26
Tabela 25: Pojasnilo k odgovoru »Drugo« pri 6. anketnem vprašanju	26
Tabela 26: Uporaba knjig med osebami, ki so mlajše od 40 let (po mnenju učiteljev).....	26
Tabela 27: Pojasnilo k odgovoru »Knjige s platnicami« pri 8. anketnem vprašanju	27
Tabela 28: Pojasnilo k odgovoru »Elektronske knjige« pri 8. anketnem vprašanju	27
Tabela 29: Uporaba knjig med osebami, starimi 40 let in več (po mnenju učiteljev)	28
Tabela 30: Pojasnilo k odgovoru »Knjige s platnicami« pri 9. anketnem vprašanju	28
Tabela 31: Vpliv uporabe elektronskih naprav na uporabo e-knjig (po mnenju učiteljev)	29
Tabela 32: Pojasnilo k odgovoru »Da« pri 10. anketnem vprašanju	29
Tabela 33: Pojasnilo k odgovoru »Ne« pri 10. anketnem vprašanju	29

Kazalo slik

Slika 1: Postopek izposoje knjige (1. korak)	6
Slika 2: Postopek izposoje knjige (2. korak)	6
Slika 3: Postopek izposoje knjige (3. korak)	6
Slika 4: Postopek izposoje knjige (4. korak)	6
Slika 5: Postopek izposoje knjige (5. korak)	7
Slika 6: Postopek izposoje knjige (6. korak)	7
Slika 7: Postopek izposoje knjige (7. korak)	7
Slika 8: Postopek izposoje knjige (8. korak)	7
Slika 9: Postopek izposoje knjige (9. korak)	8
Slika 10: Postopek izposoje knjige (10. korak)	8
Slika 11: Postopek izposoje knjige (11. korak)	8
Slika 12: Postopek izposoje knjige (12. korak)	8
Slika 13: Postopek izposoje knjige (13. korak)	9
Slika 14: Postopek izposoje knjige (14. korak)	9
Slika 15: Intervju v šolski knjižnici.....	32

1 Uvod

1.1 Opis raziskovalnega problema in namen

V raziskovalni nalogi sva želeli predstaviti rabo elektronskih in papirnatih knjig pri učencih zadnjega triletja osnovne šole, torej v 7., 8. in 9. razredu, ter pri učiteljih naše šole. Zanimalo naju je, kako pogosto se dejansko uporablja določena vrsta knjig med različnimi generacijami in zakaj. Želeli sva ugotoviti, ali povečana uporaba elektronskih naprav vpliva na povečano uporabo elektronskih knjig.

Starši otroke spodbujajo k branju že v zgodnjem otroštvu. Po navadi otroci najprej prebirajo papirnat knjige. Med odraščanjem vedno pogostejše uporabljajo tudi elektronske naprave, kar po najinem mnenju vodi k večji uporabi elektronskih knjig.

Splošno mnenje je, da odrasli pogostejše uporabljajo papirnat knjige zaradi navade, pristnega občutka knjige in spominov iz otroštva. Ker pa se po svetu povečuje digitalizacija, tudi starejše generacije začenjajo uporabljati elektronske knjige.

Raziskovalno nalogo sva pripravili z namenom, da podrobneje raziščeva pogostost uporabe elektronskih knjig in knjig s platnicami oziroma papirnatih knjig med različnimi generacijami, opiševa postopek nakupa oziroma izposoje elektronskih knjig na spletu ter raziščeva slovenske in tuje spletne strani, ki omogočajo branje e-knjig (v slovenščini in v drugih jezikih). Predvsem sva se usmerili na slovenske spletne strani za izposajo e-knjig. S pomočjo dveh anketnih vprašalnikov sva med učenci zadnjega triletja osnovne šole in učitelji preverili stanje uporabe določene vrste knjig ter mnenje o njih, intervju s šolsko knjižničarko pa nama je podal še globlji uvid v rabo knjig in e-knjig.

1.2 Hipoteze

Pred začetkom raziskovanja sva postavili hipoteze, ki sva jih kasneje v empiričnem delu z metodo analize anketnih vprašalnikov in intervjuja potrdili oziroma ovrgli.

1. hipoteza: Med osebami, mlajšimi od 40 let, so elektronske knjige bolj v uporabi od klasičnih.
2. hipoteza: Med odraslimi, starimi 40 let in več, so bolj v uporabi papirnat knjige.
3. hipoteza: Papirnat knjige dajejo ljudem občutek pristnosti.
4. hipoteza: Povečana uporaba elektronskih naprav vpliva na pogostejše branje elektronskih knjig.

1.3 Metode raziskovalnega dela

Pri izdelavi raziskovalne naloge sva uporabljali naslednje metode dela:

- metodo dela z viri in literaturo,
- metodo anketiranja in metodo analize,
- metodo intervjuja.

1.3.1 Metoda dela z viri in literaturo

V teoretičnem delu sva uporabljali pisne vire in literaturo. Pri zbiranju podatkov sva si pomagali s prispevki iz strokovne revije Šolska knjižnica, z različnimi knjižnimi viri ter spletnimi prispevki o knjigah in e-knjigah. Pregledali sva tudi spletni strani Biblos in sBiblos ter povzeli bistvene podatke.

1.3.2 Metoda anketiranja in metoda analize

V empiričnem delu sva uporabili metodo anketiranja. Sestavili sva dva anketna vprašalnika, in sicer enega za učence zadnjega triletja osnovne šole, drugega pa za učitelje I. osnovne šole Celje. Z obema anketnima vprašalnikoma sva preverjali, ali lahko potrdimo hipoteze, ki sva jih postavili na začetku raziskovanja. Anketna vprašalnika sva sestavili v elektronski obliki na spletni strani www.1ka.arnes.si. Rezultate v empiričnem delu predstavljamo v obliki grafov, tabel in besedila.

1.3.3 Metoda intervjuja

Za pomoč pri preverjanju postavljenih hipotez sva uporabili tudi metodo intervjuja, ki je bil sestavljen iz osmih vprašanj. Intervju sva s šolsko knjižničarko izvedli v šolski knjižnici, vprašanja pa sva ji že prehodno poslali, da je imela možnost vsebinske priprave odgovorov, saj sva želeli v intervjuju pridobiti čim več podatkov. Od nje sva želeli pridobiti podatke o tem, ali je v naši šolski knjižnici možna izposoja e-knjig, saj bi lahko s tem podatkom ugotovili, ali se raba e-knjig na naši šoli že povečuje ali ne. Želeli sva pridobiti še več koristnih podatkov o spletnih straneh, ki nam omogočajo izposajo e-knjig, prav tako naju je zanimal spletni portal sBiblos. S pomočjo intervjuja sva želeli pridobiti tudi njeno mnenje o vplivu elektronskih naprav na povečano uporabo e-knjig. Rezultate analize intervjuja predstavljamo v obliki besedila.

2 Teoretični del

V teoretičnem delu sva se posvetili razliki med elektronsko knjigo in papirnato knjigo ter njuni praktičnosti oziroma uporabnosti. Ugotavljali sva, katera je bolj v uporabi med najstniki in odraslimi. Dandanes se večkrat pojavi vprašanje, katera knjiga je »boljša«, elektronska knjiga ali knjiga s platnicami. Ravno zato sva se s pomočjo vprašalnikov pozanimali o mnenju najstnikov in odraslih glede uporabe obeh vrst knjig ter razlogih za rabo ene ali druge vrste knjig. Ugotoviti sva želeli, ali papirnata knjiga predstavlja preteklost, e-knjiga pa sedanjost.

2.1 E-knjige

E-knjiga, elektronska knjiga ali digitalna knjiga je knjiga, izdana v elektronski obliki. Namesto v fizični obliki jo lahko beremo s pomočjo računalnika, pametnega telefona, tablice ali bralnika. Nakup elektronskih knjig poteka hitro in enostavno z nekaj kliki v spletni trgovini, prav tako izposoja elektronskih knjig. E-knjiga je na našo elektronsko napravo dostavljena v trenutku (<https://www.digitpen.com/e-knjige/kaj-je-elektronska-knjiga>, dostop 5. 1. 2023).

2.1.1 Prednosti e-knjig pred papirnatimi knjigami

Prednosti e-knjige pred papirnato so (Ločniškar, 2003; Marincelj, 2019; <https://www.leemeta.si/blog/zanimivosti/papirnat-ali-e-knjige>, dostop 6. 1. 2023; <https://www.uradni-list.si/e-bilten/novica/e-knjiga-zgolj-slab-nadomestek-ali-resna-alternativa-fizicni-knjigi>, dostop 20. 1. 2023; <https://www.slovenec.org/2020/11/21/deset-prednosti-e-knjige-pred-tiskano-knjigo/>, dostop 16. 12. 2022):

- ekološko varčnejša, prijaznejša okolju (ni potreben poseg v naravo);
- cenejša (odpadejo stroški tiskanja, pošiljanja, poštnine in obdelave);
- lahko dostopna (kupimo jo v elektronski obliki v spletni trgovini, dostavljena je takoj po opravljenem plačilu, tudi po izposoji je takoj dostavljena na elektronsko napravo);
- možno prilagajanje velikosti črk in svetlosti zaslona;
- preprost nakup oziroma izposoja na spletni strani (npr. Biblos, Wikivir, Cobiss, dLib);
- odličen učni pripomoček (omogoča hitro iskanje in je zmožna zadostiti številnim praktičnim raziskovalnim potrebam);
- interaktivni elementi (omogoča vdelavo zvoka in video posnetka);
- preproste posodobitve (vsebina se lahko kadar koli posodobi);
- ni možnosti, da bi se papir strgal ali polil z vodo in bi bilo zato branje onemogočeno;
- ena naprava, na kateri je veliko knjig;
- enostavna za prenašanje in lahka;
- izkušnje z razširjeno resničnostjo;
- dolgoročna dostopnost;
- na voljo je takoj, ko izide;
- dostopnost gradiva je 24 ur na dan;
- ob istem času lahko e-knjigo bere več uporabnikov.

2.1.2 Prednosti papirnatih knjig pred e-knjigami

Prednosti papirnatih knjig pred e-knjigo so (Turšek, Kolarič, Vehovec, 2014; <https://www.leemeta.si/blog/zanimivosti/papirnat-ali-e-knjige>, dostop 6. 1. 2023):

- ne potrebujemo dodatne naprave;
- služi kot dekoracija knjižnih polic;
- ni skrbi, da bi se naprava izpraznila;
- ohranjen čar branja;
- lahko je odlično darilo;
- ni možnosti, da bi sonce pregrelo napravo;
- vonj po sveže natisnjeni knjigi ali celo po starem;
- izposojanje knjig v knjižnicah ima svoj čar;
- predstavlja simbol nekega dogodka, obdobja, odnosa;
- omogočajo odklop, trenutek zase, odmik od drugih dražljajev;
- osredotočamo se zgolj na vsebino knjige;
- urjenje koncentracije.

2.2 Spletne strani, ki omogočajo nakup ali izposojajo e-knjig

E-knjige lahko kupimo v specializiranih svetovnih in lokalnih spletnih knjigarnah ali neposredno pri založbah, ki jih izdajajo (Kovač, Gregorin, 2016). Najbolj znane svetovne e-knjigarne so (Bhaskar, 2015): Amazon, Google Books, Apple Books, Kobo, Barnes & Noble, OverDrive itd. Ostale spletne strani, ki omogočajo nakup e-knjig, so npr. Biblos, Wikivir, Cobiss, dLib. Na spletu je veliko brezplačnih e-knjig v različnih jezikih, tudi v slovenščini. Največji ponudniki brezplačnih e-knjig v angleščini so Project Gutenberg, Open Library in Internet Archive. Spletne strani z brezplačnimi e-knjigami v slovenščini so dLib, Wikivir in Kamra.

E-knjige je možno kupiti oziroma si jih izposoditi v digitalni knjižnici (Kovač, Gregorin, 2016). To je knjižnica na spletu, ki je na voljo vsem kadar koli in kjer koli, na računalniku ali mobilnem telefonu. V Sloveniji imamo Digitalno knjižnico Slovenije (dLib), ki je najpogosteje uporabljena knjižnica digitalnih vsebin.

V nadaljevanju predstavljamo nekatere od zgoraj naštetih portalov oziroma spletnih strani, ki omogočajo nakup ali izposojajo e-knjig (Rugelj, 2019).

Biblos

Spletni portal, ki ponuja elektronske knjige. Do njih lahko dostopamo s svojimi bralniki, pametnimi telefoni, tablicami in računalniki. Ponuja tako prodajo kot tudi izposojajo e-knjig. Sodeluje z založbami in knjižnicami. Plačilne storitve Biblosa zagotavljata PayPal in Bankart. Po opravljeni izposoji knjige je možna predčasna vrnitev knjige po 24 urah, izposojena knjiga pa je bralcu dostopna 14 dni, po izteku tega časa se knjiga zaklene in do nje bralec ne more več dostopati (www.biblos.si, dostop 4. 2. 2023).

Wikivir

Spletna digitalna knjižnica, zgrajena s tehnologijo Wiki, ki deluje kot sestrski projekt Wikipedije. Služi kot odprto skladišče izvirnih besedil v katerem koli jeziku, ki jih lahko vsakdo ureja (https://sl.wikisource.org/wiki/Glavna_stran, dostop 4. 2. 2023).

Cobiss

Slovenski knjižnični informacijski sistem. V njem najdemo različna gradiva po bazah vseh knjižnic (<https://www.cobiss.si/>, dostop 4. 2. 2023).

Digitalna knjižnica Slovenije (dLib)

Spletni informacijski portal. Omogoča prosto iskanje po virih in brezplačen dostop do digitalnih vsebin (<https://dlib.si/>, dostop 4. 2. 2023).

Amazon

Spletno trženje knjig, ki se je kmalu razširilo na prodajo nosilcev filmov in glasbe ter programske opreme (<https://www.amazon.com/>, dostop 4. 2. 2023).

Google Knjige (Google Books)

Storitev družbe Google Inc., ki išče celotno besedilo knjig, revij, ki jih je Google skeniral, pretvoril v besedilo z uporabo optičnega prepoznavanja znakov in shranil v svojo digitalno zbirko podatkov. Ponuja več kot 10 milijonov brezplačnih knjig (<https://books.google.com/>, dostop 4. 2. 2023).

Apple Books

Aplikacija za branje in shranjevanje e-knjig podjetja Apple Inc. za svoje operacijske sisteme in naprave IOS in macOS (<https://www.apple.com/apple-books/>, dostop 4. 2. 2023).

Kobo

Knjigarna in istoimenski e-bralnik; vgrajen ima zaslon na dotik, izbira pisave je zelo pestra. Uporabniki si lahko kupijo ali izposodijo e-knjige skoraj kjer koli. Na voljo je knjižnica Kobo in podpora za knjižnico Biblos. Bralniki Kobo podpirajo veliko različnih formatov e-knjig (<https://www.kobo.com/>, dostop 4. 2. 2023).

Barnes&Noble

Spletna knjigarna za knjige, e-knjige in revije (<https://www.barnesandnoble.com/>, dostop 4. 2. 2023).

OverDrive

Digitalni distributer e-knjig, zvočnih knjig, spletnih revij. Podjetje nudi storitve upravljanja digitalnih pravic in prenosov za založnike, knjižnice, šole, korporacije in prodajalce knjig (<https://www.overdrive.com/>, dostop 4. 2. 2023).

2.3 Postopek nakupa oziroma izposoje e-knjige na spletni strani Biblos

V nadaljevanju sva v okviru pisanja raziskovalne naloge pripravili tudi preprost vodič, ki po korakih vodi uporabnika skozi postopek izposoje e-knjige na spletni strani Biblos. Postopek izposoje je prikazan s slikovnim gradivom (posnetki zaslona vsakega koraka na spletni strani Biblos) in obrazloženim besedilom postopka (po posameznih korakih).

Vodič, ki ga prikazujeva v nadaljevanju, je lahko v pomoč učencem in tudi odraslim, ki še niso seznanjeni z nakupom ali izposojjo e-knjig ter bi si želeli izposoditi ali kupiti e-knjigo. Tak vodič

bi lahko predstavili tudi v okviru ur KIZ-a (knjižnično informacijska znanja) v šolski knjižnici oziroma ga obesili na šolski hodnik ali pa na šolsko spletno stran, da bi bil v pomoč učencem pri izposoji.

Postopek izposoje knjige na spletni strani Biblos:

1. Najprej odpremo spletni brskalnik ter vtipkamo naslov spletne strani biblos.si ter kliknemo znak za iskanje.

Slika 1: Postopek izposoje knjige (1. korak)

2. Prikaže se nam več spletnih strani. Kliknemo na prvo: Biblos.

Slika 2: Postopek izposoje knjige (2. korak)

3. Ko vstopimo na spletno stran Biblos, se levo zgoraj prijavimo s svojim uporabniškim imenom in geslom, ki ju dobimo, ko se včlanimo v mestno knjižnico.

Slika 3: Postopek izposoje knjige (3. korak)

4. Ko se prijavimo, kliknemo v okvirček »Išči« in vtipkamo naslov želene knjige.

Slika 4: Postopek izposoje knjige (4. korak)

5. Ko vtipkamo naslov knjige, med rezultati izberemo želeno.

Slika 5: Postopek izposoje knjige (5. korak)

6. Ko izberemo knjigo, se nam na naslednji strani prikaže fotografija izbrane knjige in pod njo okvirček z napisom »Izposodi«, na katerega kliknemo za izposajo knjige. Zraven pa je tudi kratek opis knjige.

Slika 6: Postopek izposoje knjige (6. korak)

7. Na naslednji strani se nam prikaže fotografija izbrane knjige in ponovno okvirček »Izposodi«, na katerega kliknemo, da si izposodimo knjigo.

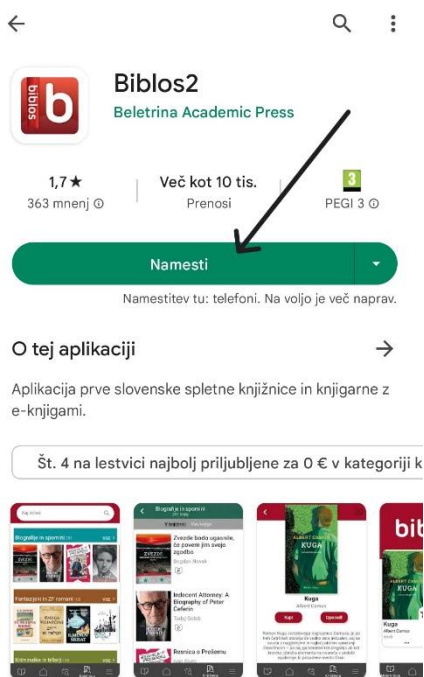
Slika 7: Postopek izposoje knjige (7. korak)

8. Ko si izbrano knjigo izposodimo, je treba knjigo prenesti na elektronsko napravo, da jo lahko prebiramo, zato kliknemo na okvirček »Prenesi«.

Slika 8: Postopek izposoje knjige (8. korak)

9. Da lahko knjigo prenesemo na pametni telefon, je nanj treba namestiti aplikacijo Biblos2, ki si jo lahko namestimo v trgovini Play (odvisno od naprave). Za namestitev aplikacije kliknemo okvirček »Namesti«.

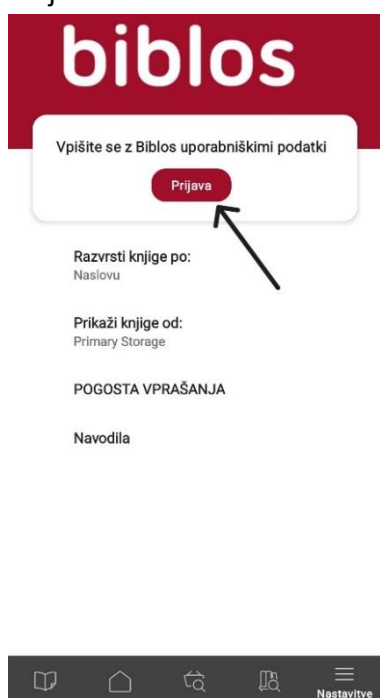
Slika 9: Postopek izposoje knjige (9. korak)

10. Ko odpremo aplikacijo Biblos2, pridemo na stran, kjer še nimamo prenesenih nobenih knjig, zato moramo najprej klikniti na znak s tremi ravnimi črticami (desni spodnji kot), ki nas pelje na naslednjo stran, kjer se prijavimo z računom Biblos (kot smo se prej pri prijavi na spletni strani Biblos).

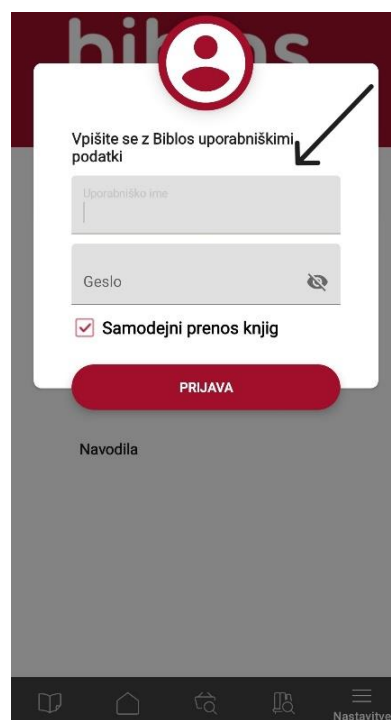
Slika 10: Postopek izposoje knjige (10. korak)

11. Na naslednji strani kliknemo na okvirček »Prijava«.

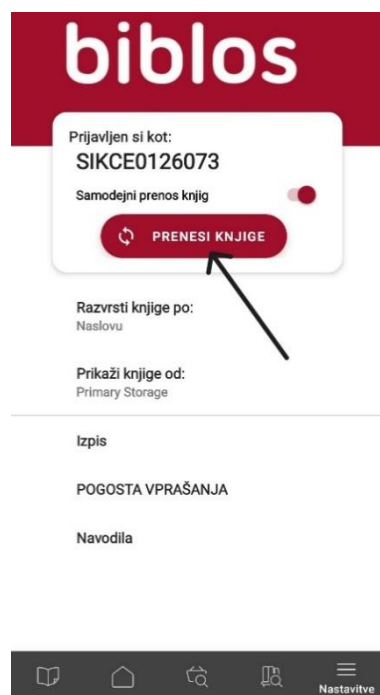
Slika 11: Postopek izposoje knjige (11. korak)

12. Nato vtipkamo podatke za prijavo.

Slika 12: Postopek izposoje knjige (12. korak)

13. Ko se prijavimo, se nam pokaže okvirček »Prenesi knjige«, na katerega kliknemo. Nato se bo prenesla fotografija knjige, ki smo si jo izposodili na spletni strani Biblos.

Slika 13: Postopek izposoje knjige (13. korak)

14. Izposojena knjiga se bo prikazala pod zavihkom »Moje knjige« in bo pripravljena za branje. Zdaj moramo samo še klikniti nanjo.

Slika 14: Postopek izposoje knjige (14. korak)

2.4 Portal sBiblos

Portal sBiblos (www.sBiblos.si, dostop 7. 2. 2023) je portal, ki je namenjen učencem zadnjega triletja osnovnih šol in dijakom srednjih šol ter učiteljem. Za izposajo je učencem trenutno na voljo 187 naslovov knjig za domače branje, od tega 102 knjigi za učence osnovnih šol. Za učence osnovnih šol ima portal sBiblos na voljo 63 romanov, 31 zbirk kratke proze, 3 zbirke poezije in 3 dramska besedila.

Za izposajo potrebujemo le številko knjižnične članske izkaznice in geslo, ki ga že uporabljamo za storitev Moja knjižnica v okviru sistema Cobiss. Od 1. 1. 2023 je omogočena prijava z AAI-uporabniškimi podatki.

Naenkrat ima lahko učenec izposojene tri knjige, vsaka e-knjiga pa mu je na voljo 30 dni po izposoji. Tako kot na spletni strani Biblos, je tudi na portalu sBiblos e-knjigo možno predčasno vrniti po 24 urah izposoje. Ko poteče rok 30 dni, se možnost prebiranja e-knjige na napravi ustavi. Izposoje e-knjige ni mogoče podaljšati, lahko pa si knjigo ponovno izposodimo za 30 dni. Na mesec si učenec lahko izposodi 10 e-knjig. V portalu sBiblos ni možna rezervacija e-knjige. E-knjigo je možno izposojati od koder koli, torej tudi iz tujine.

Branje e-knjig, ki si jih izposodimo na portalu sBiblos, je možno na osebem računalniku, pametnem telefonu, tablici ali e-bralniku oziroma na vseh napravah, ki omogočajo avtorizacijo naprave z Adobe ID in podpirajo zaščiten e-knjižni format EPUB DRM. Branje e-knjig je možno na največ 5 različnih napravah, ki morajo biti vse avtorizirane z istim uporabniškim imenom.

3 Empirični del

V tem delu raziskovalne naloge najprej predstavlja rezultate in analizo anketnega vprašalnika »Knjige in e-knjige (vprašalnik za učence)«, pri katerem sta sodelovala 102 učenca I. osnovne šole Celje od 7. do 9. razreda. Pri drugem anketnem vprašalniku »Knjige in e-knjige (vprašalnik za učitelje)« je sodelovalo 31 učiteljev I. osnovne šole Celje. Oba anketna vprašalnika sva pripravili v elektronski obliki na spletni strani www.1ka.arnes.si. Rezultate obeh vprašalnikov predstavlja v obliki grafov, tabel in besedila. V tretjem podpoglavju empiričnega dela predstavlja intervju s šolsko knjižničarko Bernardko Zupanc in analizo intervjuja.

3.1 Analiza anketnega vprašalnika za učence

V februarju 2023 sva učencem zadnjega triletja (7., 8., 9. razred) I. osnovne šole Celje posredovali povezavo do anketnega vprašalnika na spletni strani www.1ka.arnes.si. Anketni vprašalnik sta izpolnila 102 učenca. Vprašalnik je bil sestavljen iz 10 vprašanj. Vsi odgovori, ki so jih pisali učenci (in jih prikazujemo v tabelah 7, 9, 11, 12, 14, 15, 17 in 18), so ohranjeni v taki obliki, kot so bili zapisani v vprašalnikih. Odgovorov nisva vsebinsko, pravopisno in jezikovno spreminjali.

3.1.1 Struktura odgovorov na 1. anketno vprašanje

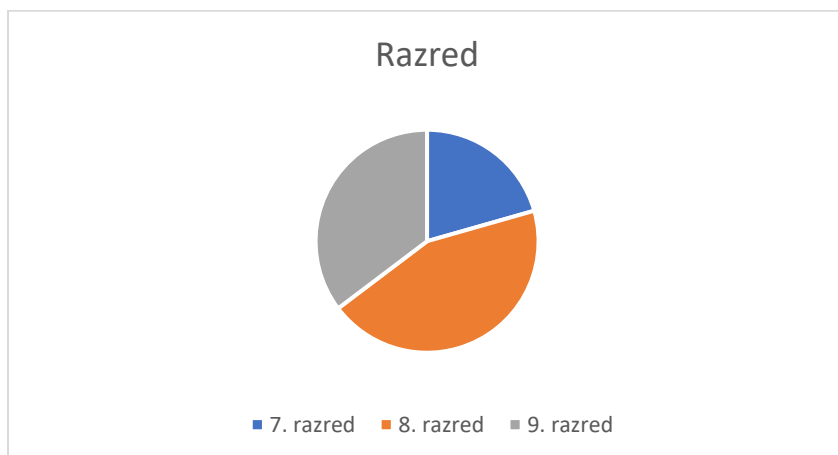
Graf 1: Spol anketiranih učencev

Tabela 1: Spol anketiranih učencev

Odgovor	Število	Odstotek
Učenka	56	55 %
Učenec	46	45 %

V zadnjem triletju je anketni vprašalnik rešilo 56 učenk (55 %) in 46 učencev (45 %). Ugotovili sva, da imava pri vprašalniku uravnoteženo zastopana oba spola.

3.1.2 Struktura odgovorov na 2. anketno vprašanje

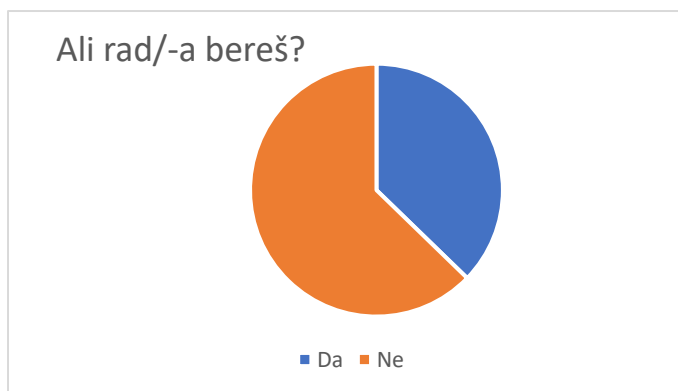
Graf 2: Razred anketiranih učencev

Tabela 2: Razred anketiranih učencev

Odgovor	Število	Odstotek
7. razred	21	21 %
8. razred	45	44 %
9. razred	36	35 %

Anketni vprašalnik je izpolnilo 21 učencev (21 %) 7. razreda, 45 učencev (44 %) 8. razreda in 36 učencev (35 %) 9. razreda. V 7. razredu so na najina vprašanja odgovarjali učenci enega oddelka, v 8. in 9. razredu pa učenci obeh oddelkov, ki so bili v šoli prisotni na dan izvedbe anketnega vprašalnika. Ugotavlja, da je anketni vprašalnik reševalo največ učencev 8. razreda, sledita 9. razred in nato 7. razred.

3.1.3 Struktura odgovorov na 3. anketno vprašanje

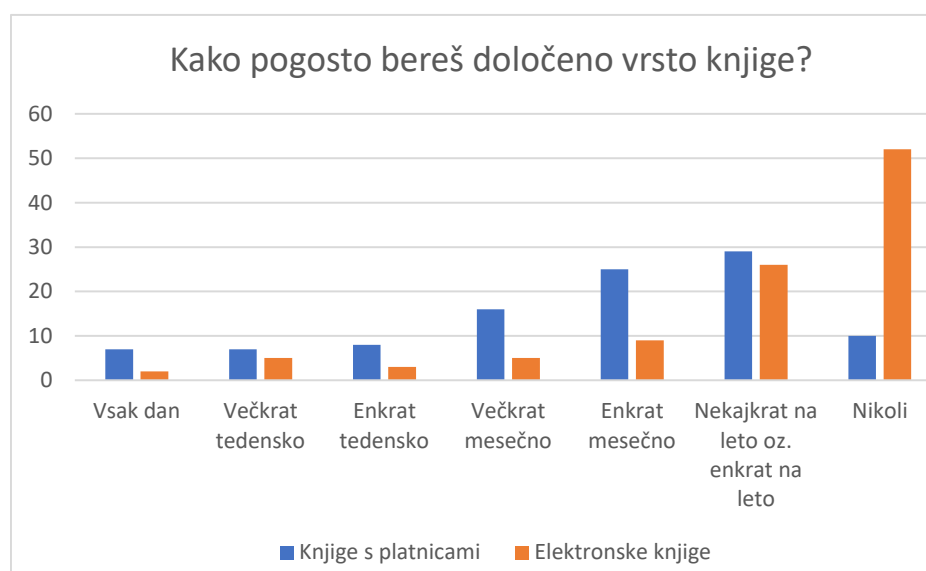
Graf 3: Ali rad/-a bereš?

Tabela 3: Ali rad/-a bereš?

Odgovor	Število	Odstotek
Da	38	37 %
Ne	64	63 %

Odgovor »Da« je označilo 38 učencev, kar znaša 37 %. Odgovor »Ne« je označilo 64 učencev, kar znaša 63 %, torej skoraj dve tretjini. Učencev, ki ne berejo radi, je veliko več kot učencev, ki radi berejo. Predvidevava, da so to vprašanje učenci povezali tudi z domačim branjem in bralno značko, ne samo z branjem knjig, ki si jih sami izberejo, zato je tako veliko odgovorov, da ne berejo radi.

3.1.4 Struktura odgovorov na 4. anketno vprašanje

Graf 4: Pogostost branja knjig in e-knjig

Tabela 4: Pogostost branja knjig in e-knjig

Odgovor	Vsak dan	Večkrat tedensko	Enkrat tedensko	Večkrat mesečno	Enkrat mesečno	Nekajkrat na leto oz. enkrat na leto	Nikoli
Knjige s platnicami	7 (7 %)	7 (7 %)	8 (8 %)	16 (16 %)	25 (25 %)	29 (28 %)	10 (10 %)
Elektronske knjige	2 (2 %)	5 (5 %)	3 (3 %)	5 (5 %)	9 (9 %)	26 (25 %)	52 (51 %)

Iz tabele 4 in z grafa 4 lahko razbereva, da je 7 % anketiranih (7 učencev) označilo, da bere knjige s platnicami vsak dan, 7 % (7 učencev) večkrat tedensko, 8 % (8 učencev) enkrat tedensko, 16 % (16 učencev) večkrat mesečno, 25 % (25 učencev) enkrat mesečno, 28 % (29 učencev) nekajkrat na leto oziroma enkrat na leto in 10 % (10 učencev) nikoli. Prevladuje torej odgovor »Nekajkrat na leto oz. enkrat na leto«, sledi odgovor »Enkrat mesečno«, nato pa odgovor »Večkrat mesečno«. Približno enakovredno so zastopani preostali odgovori.

Elektronske knjige bereta vsak dan samo 2 % anketiranih (2 učenca), 5 % (5 učencev) večkrat tedensko, 3 % (3 učenci) enkrat tedensko, 5 % (5 učencev) večkrat mesečno, 9 % (9 učencev) enkrat mesečno, 25 % (26 učencev) nekajkrat na leto oziroma enkrat na leto in 51 % (52 učencev) nikoli. Pri elektronskih knjigah je kar polovica učencev označila, da jih nikoli ne bere, zelo pogost (25 %) pa je bil odgovor »Nekajkrat na leto oz. enkrat na leto«.

Glede na odgovore pri tem vprašanju sklepava, da učenci zadnjega triletja osnovne šole pogosteje berejo knjige s platnicami kot elektronske knjige, vendar ugotavlja tudi, da nasploh zelo redko berejo eno ali drugo vrsto knjig. Pri knjigah s platnicami so največkrat označili, da jih berejo nekajkrat na leto oziroma enkrat na leto, medtem ko so pri e-knjigah kar pri polovici odgovorov označili, da jih nikoli ne berejo. To se ujema z odgovori na prejšnje (tretje) vprašanje, kjer sva ugotovili, da približno dve tretjini (63 %) ne bereta radi.

3.1.5 Struktura odgovorov na 5. anketno vprašanje

Graf 5: Katere knjige raje bereš?

Tabela 5: Katere knjige raje bereš?

Odgovor	Število	Odstotek
Knjige s platnicami	75	74 %
Elektronske knjige	27	26 %

Odgovor »Knjige s platnicami« je označilo 74 % anketiranih (75 učencev), odgovor »Elektronske knjige« pa je označilo 26 % (27 učencev). Tudi iz odgovorov na to vprašanje lahko sklepava, da učenci zadnjega triletja raje berejo knjige s platnicami. Po razlogu za branje določene vrste knjige sprašujeva v naslednjih dveh vprašanjih.

3.1.6 Struktura odgovorov na 6. anketno vprašanje

Na 6. anketno vprašanje so odgovarjali samo tisti učenci, ki so pri 5. vprašanju označili, da raje berejo knjige s platnicami, torej je odgovarjalo 75 učencev.

Zakaj raje bereš knjige s platnicami?

- Zaradi pristnega, pravega »občutka knjige«.
- Zaradi navade.
- Ker so zame dostopnejše kot elektronske.
- Drugo

Graf 6: Zakaj raje bereš knjige s platnicami?

Tabela 6: Zakaj raje bereš knjige s platnicami?

Odgovor	Število	Odstotek
Zaradi pristnega, pravega »občutka knjige«.	28	37 %
Zaradi navade.	27	36 %
Ker so zame dostopnejše kot elektronske.	4	5 %
Drugo	16	21 %

Tabela 7: Pojasnilo k odgovoru »Drugo« pri 6. anketnem vprašanju

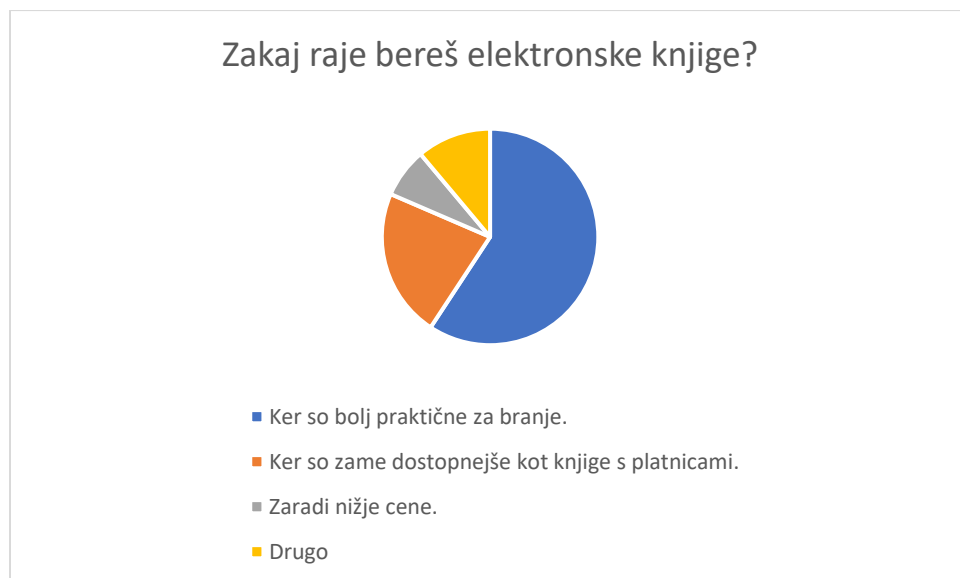
ker je boljše brati v fizični obliki
Ker mi je lažje gledat dol
moram za domače branje brati
Hitreje jo preberem kot elektronsko, če berem elektronske me začne boleti glava in hitro neham
Lažje se zberem.
zaradi sebe
Lažje je brati
Da si ne kvarim oči
Ker se mi zdi, da knjiga nikoli ne laže
Ker mi je boljše

Ugotavlja, da je 37 % (28 učencev) označilo odgovor »Zaradi pristnega, pravega občutka knjige«, 36 % (27 učencev) je označilo odgovor »Zaradi navade«, 5 % (4 učenci) je označilo odgovor »Ker so zame dostopnejše kot elektronske« in 21 % (16 učencev) je označilo odgovor »Drugo«. Prevladujeta torej odgovora, da učenci raje berejo klasične, papirnate knjige zaradi pristnega občutka knjige in zaradi navade.

V tabeli 7 so zbrani odgovori učencev, ki so pri zgornjem vprašanju označili »Drugo« in so svojo odločitev utemeljili. Povzetek vseh njihovih odgovorov je, da imajo raje knjige s platnicami, ker si z njimi ne uničujejo oči, lažje se zberejo in lažje berejo to vrsto knjige.

3.1.7 Struktura odgovorov na 7. anketno vprašanje

Na 7. anketno vprašanje je odgovarjalo 27 učencev, ki so v 5. anketnem vprašanju označili odgovor, da raje berejo elektronske knjige.

Graf 7: Zakaj raje bereš elektronske knjige?

Tabela 8: Zakaj raje bereš elektronske knjige?

Odgovor	Število	Odstotek
Ker so bolj praktične za branje.	16	59 %
Ker so zame dostopnejše kot knjige s platnicami.	6	22 %
Zaradi nižje cene.	2	7 %
Drugo	3	11 %

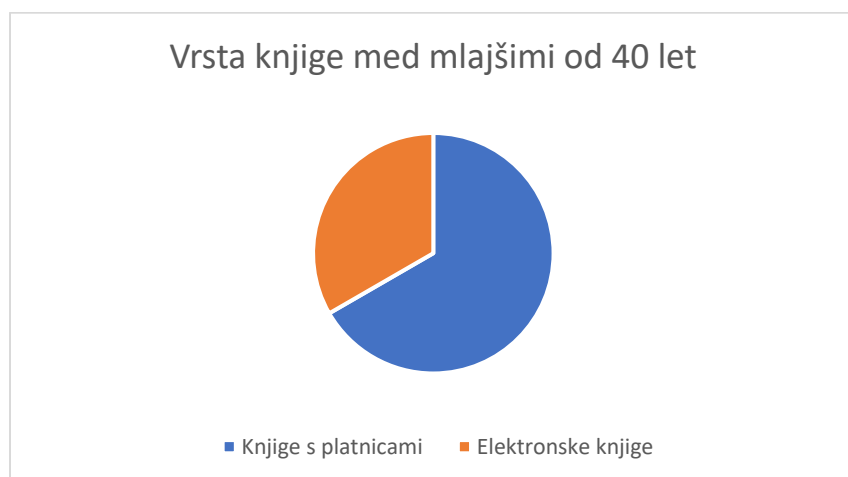
Tabela 9: Pojasnilo k odgovoru »Drugo« pri 7. anketnem vprašanju

ne da se mi v knjižnico
Ker lažje berem
Hitreje prideš do knjige

Iz tabele 8 je razvidno, da je 59 % anketiranih (16 učencev) označilo odgovor »Ker so bolj praktične za branje«, 22 % (6 učencev) je označilo odgovor »Ker so zame dostopnejše kot knjige s platnicami«, 7 % (2 učenca) »Zaradi nižje cene« in 11 % (3 učenci) je označilo »Drugo«.

V tabeli 9 so zbrani odgovori učencev, ki so pri zgornjem vprašanju označili odgovor »Drugo«, odgovor pa so utemeljili s tem, da se jim ne ljubi iti v knjižnico, hitreje pridejo do knjige oziroma lažje berejo e-knjigo.

3.1.8 Struktura odgovorov na 8. anketno vprašanje

Graf 8: Uporaba knjig med osebami, ki so mlajše od 40 let (po mnenju učencev)

Tabela 10: Uporaba knjig med osebami, ki so mlajše od 40 let (po mnenju učencev)

Vrsta knjige med mlajšimi od 40 let	Število	Odstotek
Knjige s platnicami	68	67 %
Elektronske knjige	34	33 %

Tabela 11: Pojasnilo k odgovoru »Knjige s platnicami« pri 8. anketnem vprašanju

V Sloveniji so se ljudje navadili na knjige s platnicami in ker je bolj zanimivo.
ker mislim, da jih ljudje bolj izposojajo oz. kupujejo knjige kot pa jih berejo preko interneta.
Ker so na njih bolj navajeni
ker vseeno ljudje radi berejo knjige s platnicami in imajo rajši, da berejo knjige, ki jih imajo v roki
da se lažje zberejo.
ker so večini ljudi bolj dostopne knjige s platnicami.
ker so bolj socialne.
ker vsi začnemo s knjigami s platnicami in se navadimo.
ker so ljudje bolj navajeni na knjige s platnicami, še posebej starejši, otroci tudi
bolj berejo knjige s platnicami zaradi šole.
E knjige niso se tako razvit
ker so na njih bolj navajeni
ni veliko elektronskih knjig v slovenščini.
Elektronske knjige se še niso razširile po Sloveniji.
ker nima veliko ljudi dostop do elektronskih knjig.
Zato, ker so mi bolj pri srcu
zaradi navade
Ker je boljše za oči
Ker so bolj pogoste.
Zaradi navad

Tabela 12: Pojasnilo k odgovoru »Elektronske knjige« pri 8. anketnem vprašanju

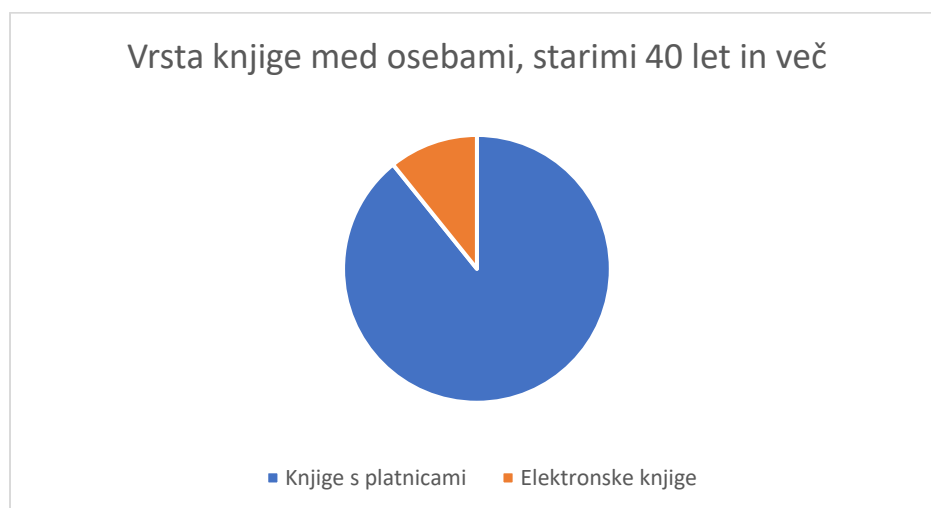
Ker so bolj praktične.
Ker so ti otroci preveč zasvojeni s temi neumnimi elektronskimi napravami in jim nebi škodilo, da bi se malo odklopili in brali prave knjige.
hitreje je dostopna
Ker so bolj dostopne, če si bolj oddaljen od mesta in potrebuješ vožnjo do knjižnice je lažje, da poiščeš knjigo na spletu.
Elektronske knjige so boljše samo manj dostopne (zaradi cene) knjige s platnicami raje berejo starejši ker so tako rečeno v prazgodovini (niso v stiku z današnjim časom).
Ker so se privadili na novejši način življenja.
Ker so vsak dan v uporabi z računalniki.
Ker so navajeni elektronike
Ker, do njih lažje dostopamo.
Ker so bolj dostopne.
Ker so bolj dostopne in zastonj.
bolj so na internetu.
Ker so obsedeni s telefoni.
Ker je dostopna večini ljudi
lažji dostop
Ker več časa preživijo na internetu.
Zaradi povečane uporabe elektronskih naprav.
ker je to prihodnost
Saj so te generacije bolj na računalnikih kot na knjigi na platnicah.
Ker so ljudje v Sloveniji bolj obsedeni z ekrani dobesedno obsedeni.
Ker so dostopnejše
Ker imajo skoraj vse telefone.
Ker so dostopnejše in cenejše.
ker so bolj dostopne.
zato ker lahko več najdeš.
Saj imajo dostop do elektronskih knjig.

Pri tem vprašanju je 67 % anketiranih (68 učencev) označilo odgovor »Knjige s platnicami« in 33 % (44 učencev) odgovor »Elektronske knjige«. Učenci torej v večini menijo, da osebe, mlajše od 40 let, raje posegajo po knjigah s platnicami.

V tabeli 11 so zbrana pojasnila učencev, ki so v zgornjem vprašanju označili odgovor »Knjige s platnicami«. Iz pojasnil sklepava, da po mnenju učencev mlajši od 40 let raje berejo klasične knjige zaradi navade, ker so večini dostopnejše ter ker smo vsi že v otroštvu prebirali knjige s platnicami in nam je prebiranje knjig s platnicami prišlo v navado.

V tabeli 12 so zbrana pojasnila učencev, ki so v zgornjem vprašanju označili odgovor »Elektronske knjige«. Skupni povzetek njihovih pojasnil je, da menijo, da osebe, mlajše od 40 let, raje prebirajo e-knjige, ker so te dostopnejše, ker so bolj navajeni na elektroniko in ker menijo, da je to prihodnost.

3.1.9 Struktura odgovorov na 9. anketno vprašanje

Graf 9: Uporaba knjig med osebami, starimi 40 let in več (po mnenju učiteljev)

Tabela 13: Uporaba knjig med osebami, starimi 40 let in več (po mnenju učiteljev)

Vrsta knjige med osebami, starimi 40 let in več	Število	Odstotek
Knjige s platnicami	91	89 %
Elektronske knjige	11	11 %

Tabela 14: Pojasnilo k odgovoru »Knjige s platnicami« pri 9. anketnem vprašanju

Ker mislim, da jih ljudje bolj izposojajo/kupujejo kot pa jih berejo preko interneta.
Zato ker se ljudje ne znajdejo na računalnikih ali telefonih.
Ker so ti otroci preveč na teh elektronskih napravah in jim ne bi škodilo, če bi kdaj odšli na svež zrak po knjige v knjižnico.
navada iz otroštva
Zato, ker mislim, da ljudje bolj izposojajo knjige kot pa jih berejo prek interneta
Ker so se navadili na navadne knjige
njihova navada
Ker te po nekaj časa na zaslonu začne bolet glava.
ker vseeno ljudje radi berejo knjige s platnicami in imajo rajši, da berejo knjige, ki jih imajo v roki
ker niso drage
Saj jih lahko lažje berejo kjer koli.
Niso se navadili na elektronske naprave in se ne morejo učiti.
Ker so večini ljudi bolj dostopne knjige platnicami.
Ker imajo rajši knjige in so manj izobraženi o elektroniki.
Ker imajo navade knjige z platnicami.
ker so jih bolj navajeni
Ker se ne znajdejo tako dobro s spletom kot mladi.
Ker se vsi privadimo na knjige s platnicami.
ker ne poznajo elektronike
ker so navajeni na knjige s platnicami in se ne znajdejo zelo dobro na spletu
ker so jim knjige s platnicami ljubše
Ker so bolj dostopne.

Ker jih ne poznajo tako dobro.
Ker so na njih bolj navajeni.
Ker so več na internetu.
Ker jih raje berejo v fizični obliki.
Ker so »old school«.
ker so stari
zaradi navade in ker ne znajo uporabljati elektronike.
Ker so starejši.
Niso »tako« vešči pri e-knjigah.
Starejši ljudje ne sledijo več novostim po svetu.
Saj starejši niso tako navajeni elektronskih naprav in potem jih bolijo oči.
Ker imajo navade s knjigami s platnicami.
zaradi navade
zaradi navade in ker ne znajo vsi uporabljati elektronike
ker ne poznajo elektronike.
Ker imajo raje telefone oz. ekrane kot knjige.
Ker se z elektronskimi ne znajdejo.
Ker so knjige s platnicami bolj dostopne.
Ker se z elektronskimi ne znajdejo.
Saj nimajo dostopa do elektronike.
ker je boljše za njihove oči in ne spoznajo se toliko na elektronske stvari.
Zato, ker jim je bolj pri srcu.
Saj nimajo dostopa do elektronike.
Ker so jih navajeni.
zaradi spominov iz otroštva in navade.

Tabela 15: Pojasnilo k odgovoru »Elektronske knjige« pri 9. anketnem vprašanju

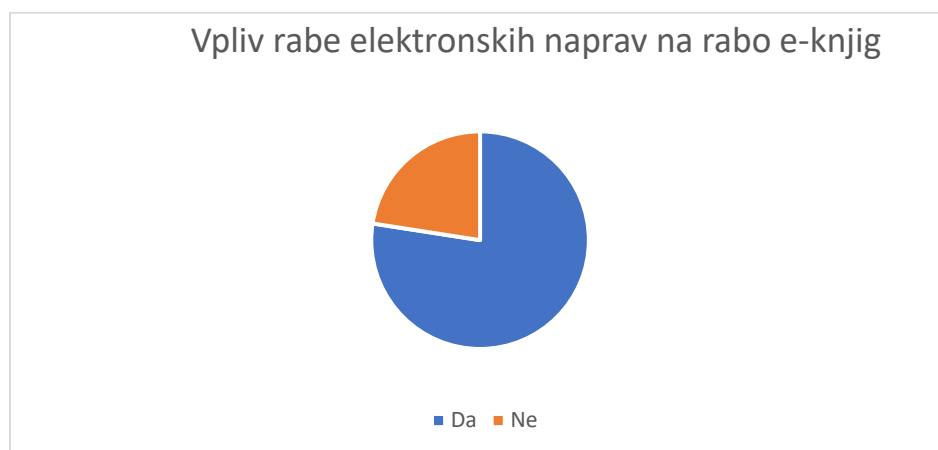
Ker je več elektronskih podatkov.

Iz tabele 13 je razvidno, da je 89 % anketiranih (91 učencev) označilo odgovor »Knjige s platnicami« in 11 % (11 učencev) je označilo »Elektronske knjige«. Velika večina je torej izbrala odgovor, da osebe, stare 40 let in več, raje berejo knjige s platnicami.

V tabeli 14 so zbrana pojasnila učencev, ki so v zgornjem vprašanju označili odgovor »Knjige s platnicami«. Skupni povzetek njihovih odgovorov je, da pri osebah, starih 40 let in več, prevladujejo knjige s platnicami zaradi navade, ker v večini niso tako vešči uporabe elektronskih naprav, zaradi spominov iz otroštva, ker so klasične knjige boljše za njihove oči in ker nimajo dostopa do elektronike.

V tabeli 15 so zbrana pojasnila učencev, ki so v zgornjem vprašanju označili odgovor »Elektronske knjige«. Pojasnilo za njihovo odločitev v zgornjem vprašanju je bilo zgolj eno, in sicer zaradi več elektronskih podatkov.

3.1.10 Struktura odgovorov na 10. anketno vprašanje

Graf 10: Vpliv uporabe elektronskih naprav na uporabo e-knjig (po mnenju učencev)

Tabela 16: Vpliv uporabe elektronskih naprav na uporabo e-knjig (po mnenju učencev)

Odgovor	Število	Odstotek
Da	79	77 %
Ne	23	22 %

Tabela 17: Pojasnilo k odgovoru »Da« pri 10. anketnem vprašanju

Vedno več ljudi uporablja elektronske naprave in postajajo zasvojeni.
saj lahko na vseh teh napravah najdeš elektronske knjige
Zato, ker je relativno lažje najti
zato, ker jih lahko najdejo preko interneta in je relativno lažje.
zato, ker lahko na vseh teh napravah berejo.
ker so nekateri otroci ali najstniki zasvojeni.
Podpira uporabo elektronike
Ker se vse elektronske stvari razvijajo.
nekateri so ves čas na telefonih in jim je lažje da berejo na računalniku
saj je lažje dostopno
ker vedno lahko vidiš nekaj kar te zanima na telefonu in si to tudi prebereš.
zato, ker je relativno lažje najti
ker je vedno več tega.
Ker so navajeni na elektronske naprave
ker je vedno več tega.
ker je vedno več stvari na elektronskih napravah
menijo, da imajo hitrejši dostop do knjig
Ker so bolj dostopne.
Saj so se knjige na internetu lahko dostopne.
Je lažje dostopno in se veliko uporablja pri šolskem delu
bolj dostopen
Ja večja dostopnost.
Ker uporabijo več elektronskih naprav
Lažje je priti do e-knjig.
Vedno več ljudi uporablja elektronske naprave.

Saj je hitreje.
Ker je večja uporaba aplikacije.
saj jim je dostopno
da saj več ljudi ima dostop do elektronskih knjig.

Tabela 18: Pojasnilo k odgovoru »Ne« pri 10. anketnem vprašanju

Menim, da ljudje ne uporabljajo elektronskih naprav, da bi brali knjige na njih.
ker so knjige s platnicami bolj v porastu
ker večina ne uporablja elektronskih naprav za to
ne saj ne uporabljamo telefonov za branje knjig
ker vsi špilajo igrice in jih ne briga za elektronske knjige.

Ugotavlja, da je 77 % anketiranih (79 učencev) označilo odgovor »Da« in 22 % (23 učencev) odgovor »Ne«. Velika večina učencev torej meni, da povečana uporaba elektronskih naprav vpliva na povečano uporabo elektronskih knjig.

V tabeli 17 so zbrana pojasnila učencev, ki so pri zgornjem vprašanju označili odgovor »Da«. Skupni povzetek njihovih pojasnil je, da je relativno lažje najti in prebirati elektronske knjige, lažje so dostopne otrokom, ki že imajo nekaj znanja o napravah, in ker vedno več ljudi uporablja elektronske naprave in postajajo zasvojeni s tem.

V tabeli 18 so zbrana pojasnila učencev, ki so v zgornjem vprašanju označili odgovor »Ne«. Učenci menijo, da ljudje ne uporabljajo elektronskih naprav, da bi na njih brali knjige, ampak jih uporabljajo za igranje iger, poleg tega pa se po mnenju enega učenca večja število knjig s platnicami.

3.2 Analiza anketnega vprašalnika za učitelje

Povezavo do anketnega vprašalnika za učitelje je najina mentorica poslala vsem učiteljem I. osnovne šole Celje. Vprašalnik je izpolnilo 31 učiteljev. Sestavljen je bil iz 10 vprašanj. Vsi odgovori, ki so jih pisali učitelji (in jih navajava v tabelah 25, 27, 28, 30, 32 in 33), so ohranjeni v taki obliki, kot so bili zapisani v vprašalnikih. Odgovorov nisva vsebinsko, pravopisno in jezikovno spreminjali.

3.2.1 Struktura odgovorov na 1. anketno vprašanje

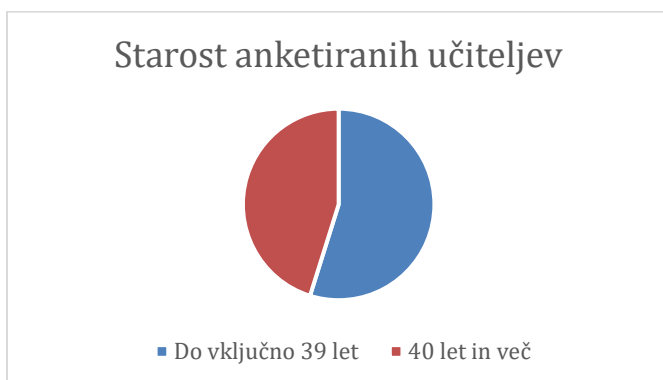
Graf 11: Spol anketiranih učiteljev

Tabela 19: Spol anketiranih učiteljev

Odgovor	Število	Odstotek
Ženski	27	87 %
Moški	4	13 %

Anketo je izpolnilo 31 učiteljev naše šole, od tega 87 % učiteljic (27) in 13 % učiteljev (4). V večini so anketo izpolnjevale učiteljice, kar sva pričakovali, saj med učiteljskim kadrom na naši šoli prevladuje ženski spol.

3.2.2 Struktura odgovorov na 2. anketno vprašanje

Graf 12: Starost anketiranih učiteljev

Tabela 20: Starost anketiranih učiteljev

Odgovor	Število	Odstotek
Do vključno 39 let	17	55 %
40 let in več	14	45 %

Med učitelji, ki so izpolnili anketo, je bilo 55 % (17 učiteljev) starih do vključno 39 let in 45 % (14 učiteljev) starih 40 let in več. Nekaj več je bilo torej učiteljev, ki so mlajši od 40 let, vendar sta obe skupini precej enakovredno zastopani.

3.2.3 Struktura odgovorov na 3. anketno vprašanje

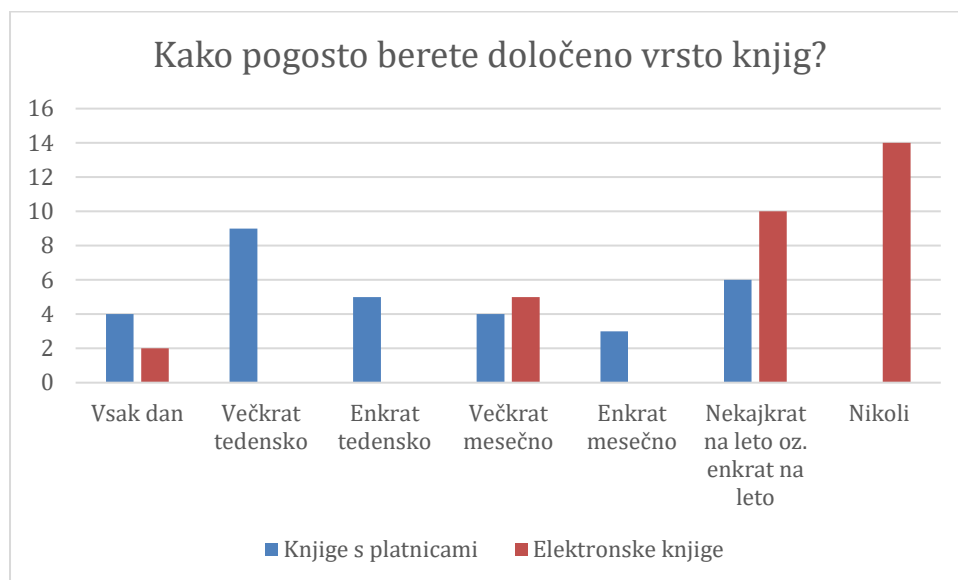
Graf 13: Ali radi berete?

Tabela 21: Ali radi berete?

Odgovor	Število	Odstotek
Da	30	97 %
Ne	1	3 %

Pri tem vprašanju je 97 % anketiranih (30 učiteljev) izbralo odgovor »Da«, 3 % (1 učitelj) pa odgovor »Ne«. Sklepava torej, da učitelji radi berejo, kar sva pričakovali glede na poklic, ki ga imajo.

3.2.4 Struktura odgovorov na 4. anketno vprašanje

Graf 14: Pogostost branja knjig in e-knjig

Tabela 22: Pogostost branja knjig in e-knjig

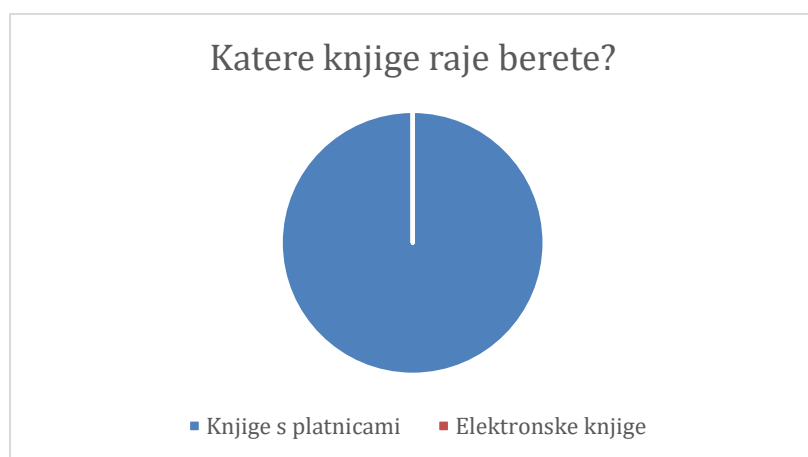
Odgovor	Vsak dan	Večkrat tedensko	Enkrat tedensko	Večkrat mesečno	Enkrat mesečno	Nekajkrat na leto oz. enkrat na leto	Nikoli
Knjige s platnicami	4 (13 %)	9 (29 %)	5 (16 %)	4 (13 %)	3 (10 %)	6 (19 %)	0 (0 %)
Elektronske knjige	2 (7 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	5 (16 %)	0 (0 %)	10 (32 %)	14 (45 %)

Tabela 22 prikazuje, da je 13 % anketiranih (4 učitelji) označilo, da berejo knjige s platnicami vsak dan, 29 % (9 učiteljev) večkrat tedensko, 16 % (5 učiteljev) enkrat tedensko, 13 % (4 učitelji) večkrat mesečno, 10 % (3 učitelji) enkrat mesečno, 19 % (6 učiteljev) nekajkrat na leto oziroma enkrat na leto in 0 % (0 učiteljev) nikoli. Največ učiteljev bere knjige s platnicami večkrat tedensko, sledijo odgovori nekajkrat na leto oziroma enkrat na leto, enkrat tedensko, vsak dan, večkrat mesečno, enkrat mesečno. Nihče ni izbral odgovora, da nikoli ne bere knjig s platnicami.

Iz tabele 22 razbereva tudi, da je 7 % anketiranih (2 učitelja) označilo, da berejo elektronske knjige vsak dan, 0 % (0 učiteljev) večkrat tedensko, 0 % (0 učiteljev) večkrat tedensko, 16 % (5 učiteljev) večkrat mesečno, 0 % (0 učiteljev) enkrat mesečno, 32 % (10 učiteljev) nekajkrat na leto oziroma enkrat mesečno in 45 % (14 učiteljev) nikoli. Skoraj polovica učiteljev elektronskih knjig sploh ne bere, tretjina jih bere nekajkrat na leto oziroma enkrat na leto, redki pa večkrat mesečno ali vsak dan.

Iz rezultatov je razvidno, da tudi med učitelji prevladuje raba klasičnih, papirnatih knjig. Če primerjava odgovore učencev in učiteljev pri tem vprašanju, ugotavlja, da učitelji berejo pogosteje kot učenci.

3.2.5 Struktura odgovorov na 5. anketno vprašanje

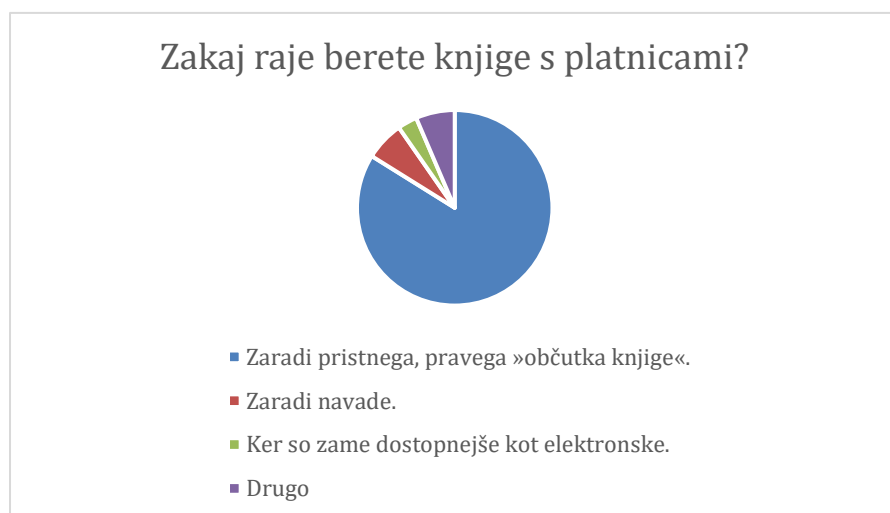
Graf 15: Katere knjige raje berete?

Tabela 23: Katere knjige raje berete?

Odgovor	Število	Odstotek
Knjige s platnicami	31	100 %
Elektronske knjige	0	0 %

100 % oziroma vseh 31 učiteljev je označilo, da raje berejo knjige s platnicami. Vsi učitelji torej raje berejo knjige s platnicami, ne glede na njihovo starost (mlajši od 40 let, stari 40 let ali več).

3.2.6 Struktura odgovorov na 6. anketno vprašanje

Graf 16: Zakaj raje berete knjige s platnicami?

Tabela 24: Zakaj raje berete knjige s platnicami?

Odgovor	Število	Odstotek
Zaradi pristnega, pravega »občutka knjige«.	26	85 %
Zaradi navade.	2	6 %
Ker so zame dostopnejše kot elektronske.	1	3 %
Drugo	2	6 %

Tabela 25: Pojasnilo k odgovoru »Drugo« pri 6. anketnem vprašanju

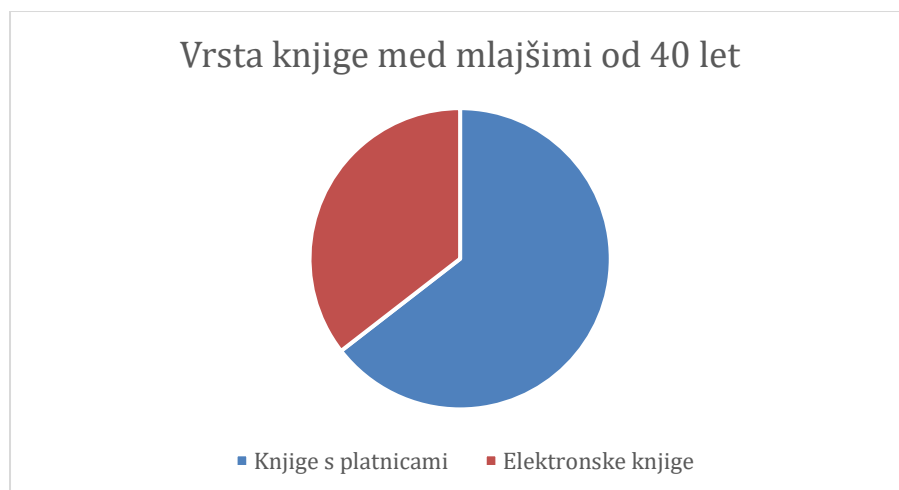
Zaradi težavnejšega branja na zaslonu
Ker se pravi knjigi nikoli ne izprazniyo baterije.

Tabela 24 prikazuje, da je 85 % anketiranih (26 učiteljev) označilo, da raje berejo knjige s platnicami zaradi pristnega, pravega občutka knjige, 6 % (2 učitelja) je označilo, da zaradi navade, 3 % oziroma 1 učitelj je označil odgovor »Ker so zame dostopnejše kot elektronske« in 6 % (2 učitelja) je označilo »Drugo«. Obrazložitev odgovora »Drugo«, ki jo predstavlja tabela 25, pa je bila, da učitelja raje bereta klasično knjigo zaradi težavnejšega branja na zaslonu oziroma ker se pravi knjigi nikoli ne izprazniyo baterije.

3.2.7 Struktura odgovorov na 7. anketno vprašanje

Nihče izmed učiteljev ni izbral možnosti, da raje bere e-knjige, zato ni nihče odgovarjal na 7. anketno vprašanje (Zakaj raje berete elektronske knjige?).

3.2.8 Struktura odgovorov na 8. anketno vprašanje

Graf 17: Uporaba knjig med osebami, ki so mlajše od 40 let (po mnenju učiteljev)

Tabela 26: Uporaba knjig med osebami, ki so mlajše od 40 let (po mnenju učiteljev)

Vrsta knjig med mlajšimi od 40 let	Število	Odstotek
Knjige s platnicami	20	65 %
Elektronske knjige	11	35 %

Tabela 27: Pojasnilo k odgovoru »Knjige s platnicami« pri 8. anketnem vprašanju

zaradi težavnejšega branja na zaslonu.
ker se pravi knjigi nikoli ne izprazni baterije
Branje je bolj enostavno, menim, da imajo tudi mlajši še vedno raje fizično knjigo.
ker so bolj prijazne očem in vidu
zaradi pristnosti
menim, da se elektronske knjige zaradi tehnologije niso vtisnile med uporabnike.
menim, da je tehnologija se premalo poznana, prav tako pa v vsakem domu ne najdemo e-bralnikov
še vedno so te knjige več v rabi
vpliv okolja
ker so bolj dostopne.
pravi stik s knjigo.
Menim, da so finančno lažje dostopne. predvsem za tiste, ki nimajo tablice...
Menim, da imajo knjige s platnicami še vedno pomembnejšo vlogo.

Tabela 28: Pojasnilo k odgovoru »Elektronske knjige« pri 8. anketnem vprašanju

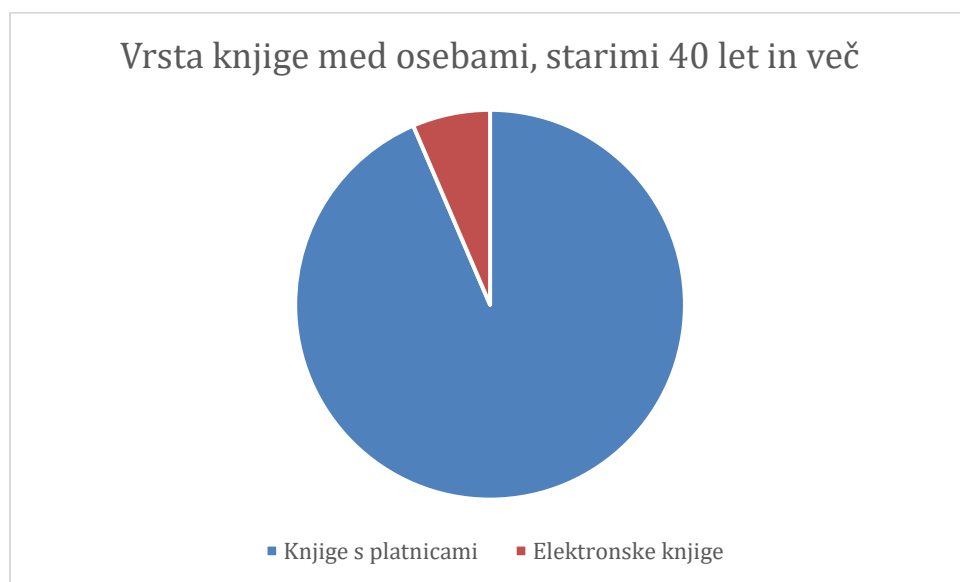
Ker so bolj navajeni na sodobno tehnologijo
generacije, ki živijo z moderno tehnologijo že iz otroštva
predvidevam, da zato, ker so mladi bolj navajeni elektronskih naprav
Bolj pogosto uporabljajo računalnike in jim je lažje

Iz tabele 26 je razvidno, da je 65 % anketiranih (20 učiteljev) označilo odgovor »Knjige s platnicami« in 35 % (11 učiteljev) je označilo odgovor »Elektronske knjige«. Več kot polovica učiteljev meni, da mlajši od 40 let raje berejo knjige s platnicami.

V tabeli 27 so zbrana pojasnila na odgovor »Knjige s platnicami«. Skupni povzetek njihovih odgovorov je, da so dostopnejše, bolj prijazne očem in vidu, pristne, pri njih pa se nikoli ne more izprazniti baterija.

V tabeli 28 so zbrana pojasnila pri odgovoru »Elektronske knjige«. Skupni povzetek njihovih odgovorov je, da so mlajši od 40 let bolj navajeni na sodobno tehnologijo in pogosteje uporabljajo računalnik ter jim je lažje uporabljati to vrsto knjige.

3.2.9 Struktura odgovorov na 9. anketno vprašanje

Graf 18: Uporaba knjig med osebami, starimi 40 let in več (po mnenju učiteljev)

Tabela 29: Uporaba knjig med osebami, starimi 40 let in več (po mnenju učiteljev)

Vrsta knjige med osebami, starimi 40 let in več	Število	Odstotek
Knjige s platnicami	29	93 %
Elektronske knjige	2	7 %

Tabela 30: Pojasnilo k odgovoru »Knjige s platnicami« pri 9. anketnem vprašanju

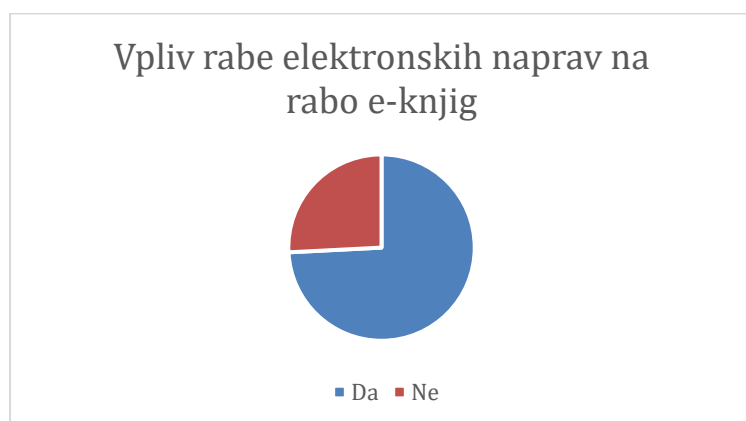
občutek, da vzamejo knjigo v roke
ker so bolj dostopne
tradicija
verjetno gre za navado.
zaradi pristnosti.
Moč navade, pristnost, ne uničujejo zdravje v takšni meri kot drugi tip.
navada
Predvidevam, da zato, ker v njihovem otroštvu še ni bilo e-bralnikov in so se navadili na knjigo s platnicami.
Zaradi navade.
Navajeni so, ni vseh gradiv v e-obliki
navada, občutek papirja, vonj...
menim, da gre za stvar navade in občutka ter dostopnosti knjižnice.
Ker so bolj prijazne vidu in očem
zaradi lažje dostopnosti
Starejši so že iz svojega otroštva navajeni knjig s platnicami.
pristnost
Izkušnje iz opazovanja okolice.
stvar navade

Ugotavlja, da je 93 % anketiranih (29 učiteljev) označilo odgovor »Knjige s platnicami« in 7 % oziroma 2 učitelja odgovor »Elektronske knjige«. Skoraj vsi učitelji torej menijo, da osebe, ki so stare 40 let in več, raje berejo knjige s platnicami.

V tabeli 12 so zbrana pojasnila pri odgovoru »Knjige s platnicami«. Povzemava, da raje berejo knjige s platnicami zaradi navade in pristnosti papirnatih knjig ter ker so že iz otroštva navajeni na papirnate knjige, ki so dostopnejše, in ker v njihovem otroštvu še ni bilo e-bralnikov in so se navadili na knjige s platnicami.

Učitelja, ki sta označila odgovor »Elektronske knjige«, nista podala svojega pojasnila.

3.2.10 Struktura odgovorov na 10. anketno vprašanje

Graf 19: Vpliv uporabe elektronskih naprav na uporabo e-knjig (po mnenju učiteljev)

Tabela 31: Vpliv uporabe elektronskih naprav na uporabo e-knjig (po mnenju učiteljev)

Odgovor	Število	Odstotek
Da	23	74 %
Ne	8	26 %

Tabela 32: Pojasnilo k odgovoru »Da« pri 10. anketnem vprašanju

Ker se več časa preživi na elektronskih napravah
Ker to te naprave omogočajo.
Dostopnost
Dostopnost gradiv, prostorske stiske, cena knjig.
Verjetno je to za njih bolj preprosto
Vpliva predvsem na mlajšo generacijo (pod 20 let).

Tabela 33: Pojasnilo k odgovoru »Ne« pri 10. anketnem vprašanju

Tisti, ki so veliko pred elektronskimi napravami, to počnejo verjetno z drugimi razlogi (igranje igrice, družbena omrežja ali službene dolžnosti).
Zaradi povečana uporaba elektronskih naprav beremo manj.

Iz tabele 31 je razvidno, da je 74 % anketiranih (23 učiteljev) označilo odgovor »Da« in 26 % (8 učiteljev) »Ne«. Večina učiteljev meni, da povečana raba elektronskih naprav vpliva na rabo elektronskih knjig.

V tabeli 20 so zbrana pojasnila pri odgovoru »Da«. Skupni povzetek vseh pojasnil je, da se povečuje raba e-knjig zaradi dostopnosti, poleg tega več časa porabimo na elektronskih napravah.

V tabeli 21 so zbrana pojasnila pri odgovoru »Ne«. Skupni povzetek obeh odgovorov je, da se elektronske naprave uporabljajo za druge namene in je zato tudi manj dejanskega branja.

3.3 Intervju s šolsko knjižničarko

Spodaj so predstavljeni odgovori na osem vprašanj, ki sva jih zastavili gospe Bernardki Zupanc, šolski knjižničarki.

1. Katere knjige raje berete, e-knjige ali papirnate knjige? Zakaj?

Sem velika ljubiteljica papirnatih knjig. Še vedno me pritegne vonj po novi knjigi. Ravno tako imam rada samo listanje klasičnih knjig. Priznam, da med branjem posameznega poglavja večkrat rada prelistam oziroma preverim, koliko strani je še do konca poglavja, ki ga v določenem trenutku berem. Pri e-knjigah je to nekoliko težje oziroma ob tem početju ne čutim takšnega zadovoljstva kot pri klasičnih knjigah. Papirnate knjige ni treba polniti z uporabo električne energije ali skrbeti, da bi ji zmanjkalo baterije, hkrati pa je odlična dekoracija v stanovanju. Ne predstavljam si npr. naše šolske knjižnice brez papirnatih knjig oziroma da bi na policah »kraljevali« e-bralniki. Menim, da je otroka lažje navdušiti nad branjem s papirnatimi knjigami, ki si jih lahko čisto sam izbere v knjižnici ali knjigarni. Če sodim po učencih naše šole, za izbiro knjige še vedno veliko šteje izgled knjige, torej naslovnica in ilustracije. Ne predstavljam si, da bi v tem primeru »zmagala« e-knjiga, ki pa ima vendarle svoje prednosti. Sem uporabnica e-bralnika, ki ga z velikim veseljem vzamem s sabo na dopust, saj zavzame zelo malo prostora. Po drugi strani pa po vrnitvi komaj čakam, da doma zopet primem v roke papirnato knjigo.

2. Ali poznate spletne strani za izposajo e-knjig, kot so Wikivir, Cobiss, Biblos?

Vse strani poznam. Naša šolska knjižnica za delo in samo izposajo knjig uporablja sistem Cobiss. Portal Biblos sama uporabljam preko splošne knjižnice in si predvsem v poletnih mesecih izposojam e-knjige za branje preko e-bralnika.

3. Ali je v naši knjižnici možna izposoja e-knjig?

Tako je, v naši knjižnici je že možna izposoja e-knjig preko spletnega portala sBiblos za izposajo e-knjig za domače branje v osnovnih šolah.

4. Ali nama lahko poveste kaj več o portalu sBiblos? To je torej spletna stran, ki je namenjena osnovnošolcem in srednješolcem, na njej pa so zbrane knjige za domače branje. Veva, da je zaživela v letošnjem šolskem letu.

Portal sBiblos je namenjen izposoji e-knjig učencem zadnjega triletja osnovnih šol in dijakom srednjih šol ter učiteljem. Za izposajo je učencem na voljo 187 naslovov knjig za domače branje, od tega 102 naslova za učence osnovnih šol. Za izposajo potrebujete le številko knjižnične članske izkaznice in geslo, ki ga že uporabljate za storitev Moja knjižnica v okviru sistema Cobiss. Hkrati imate lahko izposojene 3 knjige. Posamezni naslov lahko imate

izposojen 30 dni. Ko ta rok poteče, se možnost prebiranja e-knjige na vaši napravi ustavi. Tako je strah pred zamudnino odveč. E-knjigo pa si je seveda možno ponovno izposoditi.

5. Katera vrsta knjig se bolj izposoja (papirnate ali e-knjige) in kdaj se je na naši šoli uveljavila izposoja e-knjig?

Na naši šoli smo možnost izposoje e-knjig vklopili v mesecu februarju, torej pred nekaj tedni. Izposoja je namenjena učencem zadnjega triletja, torej učencem 7., 8. in 9. razreda. Ravno tako je treba omeniti, da omenjeni portal omogoča izposajo 102 knjig za domače branje za osnovne šole. Ker načrtujemo izobraževanje učencev za uporabo portala sBiblos v mesecu marcu, žal na vprašanje, ali se je na naši šoli uveljavila izposoja e-knjig, še ne morem odgovoriti. Učencem, ki šolsko knjižnico večkrat obiščejo, sem omenjeni portal že predstavila in sodeč po njihovem odzivu lahko sklepam, da bodo e-knjige z veseljem uporabljali. Kot glavni razlog navajajo, da jim ne bo treba po knjigo fizično priti v knjižnico, ampak si jo bodo lahko izposodili kar preko računalnika. Ravno tako moramo vedeti, da smo šolske knjižnice omejene s finančnimi sredstvi za nakup knjig. Posamezni naslov e-knjige omogoča kar 52 hkratnih izposoj. Težko si je predstavljati, da bi imeli na polici v šolski knjižnici npr. 52 izvodov knjige Bratovščina Sinjega galeba. In ravno to je prednost portala sBiblos. Praktično nemogoče je, da do izvoda knjige za domače branje ne bi mogli priti vsi učenci.

6. Ali se je v zadnjem času v šolski knjižnici kaj povečala izposoja e-knjig glede na povečano uporabo elektronskih naprav?

Tudi v tem primeru žal ne morem odgovoriti na zastavljeno vprašanje, saj bo izposoja e-knjig na naši šoli zaživela v mesecu marcu.

7. Ali menite, da se je uporaba e-knjig povečala tudi na spletnih straneh za izposajo e-knjig?

Prepričana sem, da je temu tako. Na spletu sem pred nekaj meseci zasledila podatek, da je bilo v Sloveniji preko portala Biblos v letu 2020, torej v času epidemije, 300.000 izposoj, kar je kar trikrat več kot leto prej. Leto 2020 so zato imenovali kot leto velikih sprememb, predvsem v povezavi s premikom od tiskanih knjig k e-knjigam.

8. Katero vrsto knjig pa vi priporočate mladim za njihov razvoj? Zakaj?

Vsaka vrsta ima svoje prednosti. Ker me sprašujeta o vrsti knjig, ki jo priporočam mladim za njihov razvoj, se težko odločim. Globoko v sebi menim, da je branje papirnatih knjig tisto pravo branje, a se vseeno zavedam, da so dandanes mladim elektronske naprave zelo blizu in jim posvečajo (pre)več časa in pozornosti. Narejena je bila raziskava, v kateri je bilo ugotovljeno, da veliko mladih preneha z branjem ravno med 6. in 7. razredom osnovne šole. Če učence branje papirnatih knjig ne pritegne, se naj poslužijo branja e-knjig. Menim, da so mladim e-naprave zelo blizu. Pomembno je le to, da berejo širijo svoj besedni zaklad in predvsem svoj prosti čas namenijo spoznavanju tisočih življenj, ki jih bodo živeli z branjem knjig, bodisi papirnatih ali klasičnih.

3.4 Analiza intervjuja

Za pomoč pri raziskovanju sva prosili tudi knjižničarko I. osnovne šole Celje. Pred intervjujem sva ji po e-pošti poslali vprašanja, da se je lahko na intervju predhodno pripravila. Intervju je potekal februarja 2023 in je bil sestavljen iz 8 vprašanj.

Pri prvem vprašanju sva želeli pridobiti njeno mnenje o tem, katere knjige raje prebira in zakaj, glede na to, da se bolj spozna na knjige in ima tudi več izkušenj. Iz njenega odgovora sva razbrali, da raje prebira papirnate knjige, saj jo pritegne vonj po novi knjigi, rada lista knjige, vseč so ji, ker pri papirnatih knjigah ni skrbi, da bi se spraznila baterija. Pri drugem vprašanju sva želeli preveriti, ali pozna spletne strani za izposajo e-knjig. Ugotovili sva, da vse našete spletne strani pozna in da nekatere izmed teh tudi uporablja. S tretjim vprašanjem sva želeli izvedeti, ali se je izposoja e-knjig razširila tudi v šolske knjižnice. Ugotovili sva, da je v naši šolski knjižnici možna izposoja e-knjig na spletnem portalu sBiblos. Četrto vprašanje sva postavili z namenom, da bi lahko izvedeli kaj več o spletni strani sBiblos. Pridobili sva veliko koristnih podatkov o tej spletni strani, ki sva jih zapisali tudi pod teoretični del. Pri petem vprašanju sva želeli izvedeti, katera vrsta knjig se v šolski knjižnici bolj izposoja ter kdaj se je na naši šoli uveljavila izposoja e-knjig. Iz odgovora sva ugotovili, da se je možnost izposoje e-knjig na naši šoli pričela šele v začetku februarja 2023, zato še nima konkretnih podatkov o količini izposoje. Na šesto zastavljeno vprašanje, v katerem sva želeli ugotoviti, ali se e-knjige kaj bolj izposojajo glede na povečano uporabo elektronskih naprav, nama je gospa knjižničarka odgovorila, da žal v tem trenutku še nima konkretnih podatkov, saj bo izposoja e-knjig zaživela šele v mesecu marcu 2023. Pri sedmem vprašanju sva želeli izvedeti tudi mnenje o tem, ali se je v zadnjem času povečala izposoja e-knjig tudi na spletnih straneh, ki takšno vrsto izposoje omogočajo. Knjižničarka nama je odgovorila, da se je. Izvedeli sva, da je bilo v letu 2020 izposojenih trikrat več e-knjig kot leto prej, in sicer kar 300.000. Z osmim vprašanjem, ki je tudi zadnje vprašanje najinega intervjuja, pa sva želeli izvedeti njeno mnenje o tem, katera vrsta knjige je bolj priporočljiva za mlade in njihov razvoj. Mnenje gospe knjižničarke je bilo, da se ji zdi, da je branje papirnatih knjig tisto pravo branje, vendar če nekoga ne pritegnejo papirnate knjige, naj se poslužuje e-knjig. Pomembno je samo to, da učenci berejo in s tem širijo svoj besedni zaklad.

Slika 15: Intervju v šolski knjižnici

4 Sklepne ugotovitve

Na osnovi spletnih virov, člankov iz strokovne revije Šolska knjižnica, izbrane literature in anketnih vprašalnikov z učenci in učitelji I. osnovne šole Celje ter intervjuja s šolsko knjižničarko sva preverili zastavljene hipoteze.

H 1: Med osebami, mlajšimi od 40 let, so elektronske knjige bolj v uporabi od klasičnih.

Hipotezo 1 sva preverili z anketo za učence in učitelje, in sicer s 4., 5. in 8. vprašanjem. Iz analize je razvidno, da učenci in učitelji menijo, da so med osebami, mlajšimi od 40 let, pogostejše uporabljajo papirnate knjige, tako so odgovorili tudi sami zase v 4. in 5. vprašanju učenci (74 %) in vsi učitelji, mlajši od 40 let.

Hipotezo 1 sva **ovrgli**.

H 2: Med odraslimi, starimi 40 let in več, so bolj v uporabi papirnate knjige.

Hipotezo 2 sva ponovno preverili s pomočjo obeh anket, in sicer z 9. vprašanjem, pri učiteljih, starih 40 in več, pa tudi s 4. in 5. vprašanjem. Po mnenju učiteljev in učencev so v Sloveniji med osebami, starimi 40 let in več, bolj v uporabi papirnate knjige, prav tako so odgovorili tudi sami zase učitelji, stari 40 in več, in sicer v 4. in 5. vprašanju anketnega vprašalnika.

Hipotezo 2 sva **potrdili**.

H 3: Papirnate knjige dajejo ljudem občutek pristnosti.

Hipotezo 3 sva ponovno preverili s pomočjo obeh anket, in sicer s 6. vprašanjem. Rezultat anketnega vprašanja je potrdil, da se tako učitelji kot učenci raje odločajo za branje papirnatih knjig, ker jim to daje občutek večje pristnosti. Učenci, ki raje berejo papirnate knjige, so v 37 % svoj odgovor utemeljili s pristnostjo papirnatih knjig, pri učiteljih, ki so izbrali papirnate knjige, pa je odstotek še občutno višji (85 %). Pristnost papirnatih knjig je večkrat omenjena tudi v opisnih odgovorih učencev in učiteljev, podobno je odgovarjala glede papirnatih knjig tudi šolska knjižničarka.

Hipotezo 3 sva **potrdili**.

H 4: Povečana uporaba elektronskih naprav vpliva na pogostejše branje elektronskih knjig.

Hipotezo 4 sva preverili s pomočjo anket, in sicer z 10. anketnim vprašanjem. Tako pri učencih kot pri učiteljih se je izkazalo, da po njihovem mnenju povečana uporaba elektronskih naprav vpliva na pogostejše branje elektronskih knjig. Prav tako je šolska knjižničarka povedala, da se je branje elektronskih knjig povečalo.

Hipotezo 4 sva **potrdili**.

5 Zaključek

Na začetku raziskovanja sva čutili željo po znanju in raziskovanju o izbrani temi. Želeli sva se poglobiti v področje e-knjig in papirnatih knjig, v njihove značilnosti in uporabo. Ob tem sva se prav tako vprašali, kakšno je mnenje mladostnikov in odraslih o tej temi, ali so jim bližje elektronske knjige ali klasične knjige in zakaj. Zanimalo naju je, kakšno je razmerje med rabo elektronskih knjig in rabo knjig s platnicami.

Pri raziskovanju sva si pomagali z različnimi prispevki o knjigah in e-knjigah, ki so naju presenetili s svojim obsegom informacij in naju spodbudili k nadaljnjemu raziskovanju. Pri teoretičnem delu sva uporabili različne spletne strani, strokovne revije iz šolske knjižnice in knjige, ki sva si jih izposodili iz Mestne knjižnice Celje.

V teoretičnem delu sva se posvetili vprašanju, kaj sploh elektronska knjiga je, kaj so njene prednosti pred papirnatimi knjigami ter kaj so prednosti papirnatih knjig. Raziskali sva spletne strani, ki omogočajo nakup in izposajo e-knjig. Pripravili sva preprost in jasen vodič, kako si lahko na portalu Biblos izposodimo e-knjigo. Tak vodič bi lahko predstavili tudi v okviru ur KIZ-a v šolski knjižnici oziroma ga obesili na šolski hodnik ali pa na šolsko spletno stran, da bi bil v pomoč učencem pri izposoji.

V empiričnem delu sva zbrali podatke s pomočjo anketnih vprašalnikov, ki sva jih pripravili za učence zadnjega triletja in za učitelje. Prav tako sva izvedli intervju s šolsko knjižničarko. Rezultati so nama pomagali pri potrjevanju hipotez. Ugotovili sva, da približno dve tretjini vseh anketiranih oseb še vedno raje bere klasične knjige oziroma knjige s platnicami kot elektronske knjige. Od štirih hipotez sva potrdili tri, eno pa sva ovrgli, saj sva predvidevali, da je med osebami, mlajšimi od 40 let, bolj v uporabi elektronska knjiga, a se je izkazalo ravno obratno. Tako lahko z gotovostjo trdimo, da papirnata knjiga vsekakor ne sodi samo v preteklost.

Pisanje raziskovalne naloge je bilo zelo obsežno, pregledali sva veliko literature. Raziskovanje se nama je zdelo izredno zanimivo, saj nama je omogočilo, da sva razširili svoje znanje in pridobili nove poglede na obe vrsti knjig. Meniva, da bi bilo v naslednjem šolskem letu z raziskavo dobro preveriti, kako se je obnesla izposoja knjig na portalu sBiblos. Poleg tega bi bilo smiselno tudi v mestni knjižnici preveriti, kako pogosto si uporabniki izposojajo e-knjige.

6 Viri in literatura

Amazon: <https://www.amazon.com/>, dostop 4. 2. 2023.

Apple Books: <https://www.apple.com/apple-books/>, dostop 4. 2. 2023.

Barnes&Noble: <https://www.barnesandnoble.com/>, dostop 4. 2. 2023.

Bhaskar, M., Naprava za vsebino: teorija založništva naproti od tiskarskega stroja do digitalnega tiska. Cankarjeva založba. Ljubljana. 2015.

Biblos: <https://www.biblos.si/>, dostop 4. 2. 2023.

Cobiss: <https://www.cobiss.si/>, dostop 4. 2. 2023.

Deset prednosti e-knjige pred tiskano knjigo: <https://www.slovenec.org/2020/11/21/deset-prednosti-e-knjige-pred-tiskano-knjigo/>, dostop 16. 12. 2022.

Digitalna knjižnica Slovenije: <https://dlib.si/>, dostop 4. 2. 2023.

E-knjiga: zgolj slab nadomestek ali resna alternativa fizični knjigi, <https://www.uradni-list.si/e-bilten/novica/e-knjiga-zgolj-slab-nadomestek-ali-resna-alternativa-fizicni-knjigi>, dostop 20. 1. 2023.

Google Knjige: <https://books.google.com/>, dostop 4. 2. 2023.

Kaj je elektronska knjiga: <https://www.digitpen.com/e-knjige/kaj-je-elektronska-knjiga>, dostop 18. 12. 2022.

Kobo: <https://www.kobo.com/>, dostop 4. 2. 2023.

Kovač, M., Gregorin, R., Ime česa je konec knjige: skrivnostne sile knjižnega trga. Cankarjeva založba. Ljubljana. 2016.

Ločniškar, M. (2003). Elektronska knjiga. Šolska knjižnica, 13 (2), 51–56.

Marincelj, P., Življenje knjig iz domačih knjižnih polic. Založba Kulturni center, zavod za umetniško produkcijo in založništvo. Maribor. 2019.

OverDrive: <https://www.overdrive.com/>, dostop 4. 2. 2023.

Papirnate ali e-knjige: <https://www.leemeta.si/blog/zanimivosti/papirnate-ali-e-knjige>, dostop 6. 1. 2023.

Rugelj, S., Krčenje: diktatura trga, erozija duha in slovensko knjižno založništvo 2008–2020. Cankarjeva založba. Ljubljana. 2019.

sBiblos: <https://www.sbiblos.si/>, dostop 7. 2. 2023.

Turšek, T., Kolarič, M., Vehovec R., (2014). E-knjiga v sistemu COBISS. Šolska knjižnica, 24 (3/4), 164–174.

Wikivir: https://sl.wikisource.org/wiki/Glavna_stran, dostop 4. 2. 2023.

7 Priloge

7.1 Anketni vprašalnik za učence

Pozdravljeni,

sva Mia in Zala, učenki 8. razreda I. OŠ Celje. Pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom KNJIGA ALI DIGITALNA NAPRAVA – PRETEKLOST IN SEDANJOST.

Namen najine raziskave je ugotoviti pogostost uporabe knjig s platnicami in elektronskih knjig (slovenskih ali tujih). Elektronske knjige, e-knjige oziroma digitalne knjige so knjige, ki so izdane v elektronski obliki. Beremo jih lahko na elektronskih napravah (na računalniku, pametnem telefonu, bralniku ...).

Raziskali bova, katera vrsta knjig je v Sloveniji bolj v uporabi (in zakaj ravno ta) ter ali uporaba elektronskih naprav vpliva na večjo uporabo elektronski knjig. S pomočjo spodnje ankete želiva raziskati, kdaj se uporabljata ti dve vrsti knjig, zato nama boste z rešeno anketo pripomogli pri raziskovalni nalogi. Prosiva, da na vsa vprašanja odgovarjate iskreno. Anketa je anonimna.

Že vnaprej se vam zahvaljujema za sodelovanje.

Mia in Zala, 8. razred

Q1 - Izberi ustrezno možnost.

- ☐ Učenka
- ☐ Učenec

Q2 - Kateri razred obiskuješ?

- ☐ 7. razred
- ☐ 8. razred
- ☐ 9. razred

Q3 - Ali rad/-a bereš?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.

Q4 - V vsaki vrstici označi, kako pogosto bereš to vrsto knjig.

	Vsak dan	Večkrat tedensko	Enkrat tedensko	Večkrat mesečno	Enkrat mesečno	Nekajkrat na leto oz. enkrat na leto	Nikoli
Knjige s platnicami	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Elektronske knjige	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q5 - Katere knjige raje bereš?

- ☐ Knjige s platnicami.
- ☐ Elektronske knjige.

(1) Q5 = [1]

Q6 - Zakaj raje bereš knjige s platnicami? Izberi enega izmed podanih odgovorov ali dopiši svoj odgovor.

- ☐ Zaradi pristnega, pravega "občutka knjige".
- ☐ Zaradi navade.
- ☐ Ker so zame dostopnejše kot elektronske.
- ☐ Drugo:

(2) Q5 = [2]

Q7 - Zakaj raje bereš elektronske knjige? Izberi enega izmed podanih odgovorov ali dopiši svoj odgovor.

- ☐ Ker so bolj praktične za branje.
- ☐ Ker so zame dostopnejše kot knjige s platnicami.
- ☐ Zaradi nižje cene.
- ☐ Drugo:

Q8 - Katera vrsta knjig je po tvojem mnenju v Sloveniji bolj v uporabi med osebami, ki so mlajše od 40 let?

- ☐ Knjige s platnicami.
- ☐ Elektronske knjige.

Prosiva, pojasni svoj odgovor.

Q9 - Katera vrsta knjig je po tvojem mnenju v Sloveniji bolj v uporabi med osebami, starimi 40 let in več?

- ☐ Knjige s platnicami.
- ☐ Elektronske knjige.

Prosiva, pojasni svoj odgovor.

Q10 - Ali meniš, da povečana uporaba elektronskih naprav (računalnikov, pametnih telefonov, tablic ...) v današnjem času vpliva na večjo uporabo elektronskih knjig?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.

Prosiva, pojasni svoj odgovor.

7.2 Anketni vprašalnik za učitelje

Pozdravljeni,

sva Mia in Zala, učenki 8. razreda I. OŠ Celje. Pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom KNJIGA ALI DIGITALNA NAPRAVA – PRETEKLOST IN SEDANJOST.

Namen najine raziskave je ugotoviti pogostost uporabe knjig s platnicami in elektronskih knjig (slovenskih ali tujih). Elektronske knjige, e-knjige oz. digitalne knjige so knjige, ki so izdane v elektronski obliki. Beremo jih lahko na elektronskih napravah (na računalniku, pametnem telefonu, bralniku ...).

Raziskali bova, katera vrsta knjig je v Sloveniji bolj v uporabi (in zakaj ravno ta) ter ali uporaba elektronskih naprav vpliva na večjo uporabo elektronski knjig. S pomočjo spodnje ankete želiva raziskati, kdaj se uporabljata ti dve vrsti knjig, zato nama boste z rešeno anketo pripomogli pri raziskovalni nalogi. Prosiva, da na vsa vprašanja odgovarjate iskreno. Anketa je anonimna.

Že vnaprej se vam zahvaljujema za sodelovanje.

Mia in Zala, 8. razred

Q1 - Izberite ustrezno možnost.

- ☐ Ženska
- ☐ Moški

Q2 - Starost

- ☐ Do vključno 39 let
- ☐ 40 let in več

Q3 - Ali radi berete?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.

Q4 - V vsaki vrstici označite, kako pogosto berete to vrsto knjig.

	Vsak dan	Večkrat tedensko	Enkrat tedensko	Večkrat mesečno	Enkrat mesečno	Nekajkrat na leto oz. enkrat na leto	Nikoli
Knjige s platnicami	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Elektronske knjige	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q5 - Katere knjige raje berete?

- ☐ Knjige s platnicami.
- ☐ Elektronske knjige.

(1) Q5 = [1]

Q6 - Zakaj raje berete knjige s platnicami? Izberite enega izmed podanih odgovorov ali dopišite svoj odgovor.

- ☐ Zaradi pristnega, pravega "občutka knjige".
- ☐ Zaradi navade.
- ☐ Ker so zame dostopnejše kot elektronske.
- ☐ Drugo:

(2) Q5 = [2]

Q7 - Zakaj raje berete elektronske knjige? Izberite enega izmed podanih odgovorov ali dopišite svoj odgovor.

- ☐ Ker so bolj praktične za branje.
- ☐ Ker so zame dostopnejše kot knjige s platnicami.
- ☐ Zaradi nižje cene.
- ☐ Drugo:

Q8 - Katera vrsta knjig je po vašem mnenju v Sloveniji bolj v uporabi med osebami, ki so mlajše od 40 let?

- ☐ Knjige s platnicami.
- ☐ Elektronske knjige.

Prosiva, pojasnite svoj odgovor.

Q9 - Katera vrsta knjig je po vašem mnenju v Sloveniji bolj v uporabi med osebami, starimi 40 let in več?

- ☐ Knjige s platnicami.
- ☐ Elektronske knjige.

Prosiva, pojasnite svoj odgovor.

Q10 - Ali menite, da povečana uporaba elektronskih naprav (računalnikov, pametnih telefonov, tablic ...) v današnjem času vpliva na večjo uporabo elektronskih knjig?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.

Prosiva, pojasnite svoj odgovor.
